

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

egyesületi titkár.

1909. év, július 1.

XIII. FÜZET.

XLVIII-ik évfolyam

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évidíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek téra stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utcza 6. szám

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármintemű tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelességben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K, oly fordításért, mely átdolgozást igényel, 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félévekre s ilyeneken is csak az egyik oldalra, tördött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készítet a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K, 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K 60 fill., 50 példánynál 4 K-val, 100 példánynál 5 K-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.)
a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDŐ. Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti és vadászati altisztek részére. Szerkesztik *Sugár Károly* és *Balogh Ernő* m. kir. főerdőmérnökök. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára 1 évre 4 K.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1909. ÉVI (28.) ÉVFOLYAMA. Teljesen elfogyott.

AZ ERDŐÓR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEK ÉS FELELETEKBEK. Irta: *Bedő Albert*. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsészai *Belházy Emil*. Ára tagoknak 6 K, nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: *Fekete Lajos* és *Mágócsi-Dietz Sándor*. I. kötet Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 18 K.

A TOLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: *Fekete Lajos*. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K, másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmeczbányán.

ERDÉSZETI LAPOK

XLVIII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

13. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:
BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☛ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☛

(Telefon: 37—22.)

A közutakra és vámokra vonatkozó törvényjavaslat tervezetéről.

Irta: Nagy Károly m. kir. erdőtanácsos.

A kereskedelmi miniszter: „Törvényjavaslat a közutakról és vámokról“ cím alatt hazai közlekedésügyünk fejlesztése szempontjából nagyfontosságú törvényjavaslatot készített, amely a törvényhozás rendes működésének megkezdésével előre láthatólag rövid időn belül tárgyalás alá kerül s törvénynyé válik.

Ez a törvényjavaslat hazai erdőgazdaságunkat is nagy mértékben érdekli s ezért indokoltnak találom azzal a lapok hasábjain foglalkozni s annak az erdőszetettel érdeklő részeit tüzetesebben ismertetni, mert csak ily módon szerezhetünk megunknak arról meggyőződést és megnyugvást, vajjon a törvényjavaslat tervezett intézkedései nem érintik-e hátrányosan a mi érdekeinket? Nem forog-e fenn annak szükségessége, hogy a törvényjavaslat tervezete az erdőgazdaság érdekéből módosítást szenvedjen? Ne bővítessék-e ki olyan rendelkezésekkel, amik a belterjes erdőgazdaság életbeléptetése és sikeres fejlesztése céljából szükségessé mutatkoznak?

Kétségtelen, hogy hazai erdőgazdaságunk az eddiginél fokozottabb mérvű jövedelmezőséget csak úgy érhet el, csak akkor léphet minden irányban a belterjesebb és okszerű gazdálkodás terére, ha az erre a célra szükséges egyéb szükségleteken kívül még jó közlekedési eszközök s ezek között jó közutak is állanak rendelkezésére.

Ezek hálózatának sűrűségétől és jókarbantartásuktól nagy mértékben függ erdeink jövedelmezősége. Minden több kiadás, ami az utak járhatlansága miatt az erdei termékek szállításánál felmerül, az erdőgazdaság kárára megy, annak jövedelmezőségét csökkenti, mert végeredményben a tőár leszállítására vezet. Hát még mennyi kár származik abból, hogy a kevésbé értékes erdei termékeket kénytelen az erdőbirtokos erdejében kihasználatlanul visszahagyni az alkalmas szállítási eszközök hiánya miatt.

Ámbár a közutakról és vámokról szóló 1890. évi I. törvény-cikk életbeléptetése óta a közutak építése s fenntartása terén jelentékeny javulás észlelhető, mégis a hazánk erdőgazdaságát elsősorban és legnagyobb mértékben érdeklő községi közlekedési (viczinális) és községi közdülútaknál ez a javulás nagyon kis mértékben következett be. Az ország különböző részeiben szolgálván s megfordulván, alkalmam nyílt erről személyesen meggyőződni. De úgy vélem, hogy kartársaim legnagyobb része rendelkezik hasonló tapasztalatokkal. Az erdőbirtokos pedig elsősorban a községi közdülúutakra és a viczinális utakra van utalva az erdei termékek kiszállításánál; a törvényhatósági és állami utakat ellenben ritkán veszi igénybe, mert azok mentén legtöbb vidéken halad már vagy helyi érdekű, vagy állami vasut.

Saját személyes tapasztalataim alapján állithatom, hogy az általam ismert vidékeken a községi közlekedési (viczinális) utakat illetőleg alig történt egyéb intézkedés, mint az, hogy az 1890. évi I. t. cz. életbeléptetése után, rendszeren 4—6 évvel későbbben, megállapították több rendbeli határozat és felelbeszés után annak hálózatát, utiérdekelttségét, a hozzájárulás arányát és az utibizottságot. Ennél aztán igen gyakran nem is történt egyéb. A viczinális utvonal papíron megvolt ugyan, a valóságban pedig megmaradt a régi állapotában, vagyis az év legnagyobb részében jár-

hatlan volt. Ahol vagy az érdekeltség sürgetésére, vagy a járási főszolgabíró mint utbizottság elnökének erélyessége folytán történt is valami a viczinális utvonal javításának érdekében, az legfeljebb abból állott, hogy az uttestére a legközelebbi patak medréből porondos kavicsot hordtak, ami az esős időszak beálltával az alapozatlan uttestben csakhamar nyom nélkül eltűnt. Rendszeres utépitésről, utalapozásról, a meredek kapaszkodók levágásáról, az ellentétes irányú lejtők megszüntetéséről, a csapadék gondos levezetéséről azonban még ezeken az utvonalakon is csak ritka kivételes helyeken történt gondoskodás. A községi közdülőutak érdekében pedig még ennyi sem történt. Azok megmaradtak régi évszázados állapotukban, minek káros hatását észlelhetjük az erdőkön keresztülhaladó utaknál, melyek néha 30—40 m. széles sávot foglalnak el, tettek terméketlenné, hasznavehetetlenné az erdő testéből. Mindnyájunk előtt ismeretes ugyanis a fuvarosoknak az a megrögzött rossz szokása, hogy a feneketlen kátyuk miatt járhatatlanná vált rendes utnyomról a szomszédos, még keréknyom által fel nem vágott területre csapnak ki s ott törnek új utat.

Hogy milyen hátramaradás van a törvényhatósági, továbbá a községi közlekedési (viczinális) és a községi közdülőutaknál, erre vonatkozólag pontos tájékoztató adatokat találunk az új törvényjavaslathoz szerkesztett terjedelmes indokolásban.

E szerint a törvényhatósági közutakból 1907. évben még 7940 kilométer maradt kiépítetlen állapotban (6. lap). A viczinális uthálózatból 1896. évben 13.000 kilométernél több volt kiépítve, de ez idő óta ezen uthálózat fejlődése teljesen megakadt, vagyis 11 év alatt semmivel sem haladt előre. (Törvényjavaslat indokolása 9. lap.) Legnagyobb elmaradás jelentkezik azonban a községi közdülőuthálózatnál, melynek kiterjedése 75.000 *km*, amiből azonban csak 1200 *km* van kiépítve. (Indokolás 14. és 15. lap.) Ez a visszamaradás annál feltűnőbbé válhat előttünk, ha figyelembe vesszük azt, hogy a községi közlekedési és községi közdülőutakra a törvényjavaslat indokolásához tartozó 8. számú kimutatás szerint 1906. évben kerekszámban 6 millió korona községi közmunka, illetőleg annak váltságdíja fordított.

A közutak terén jelentkező nagymérvű hátramaradás indító okát abban találjuk meg, hogy az 1890. évi közuti törvény sem

az utak közigazgatásának hatékonyságát, sem az utak szükségleteire rendelt anyagi erő hasznosítását biztosítani nem tudta. (Indokolás 10. lap.) Másik hátrány az volt, hogy a törvény értelmében minden utvonálnak külön érdekeltége van, mely az érdekelt községekből és a kereskedelmi vagy iparvállalatokból alakul. Ez a széttagolás a munkaerő s kezelés és végrehajtás szétforgácsolását okozta, az érdekeltség elvének törvénybeiktatása csökkentette a kötelesség érzetét. Az utibizottságok ilyen közléstítmények kezelésére nem megfelelő hatóságok. (1. oldal.) Nem volt biztosítva sem az évi költségvetések elkészítése, kellő időben való megállapítása és végrehajtása s a törvényszerűen rendelkezésre bocsátott anyagi erők felhasználása sem. Ámbár az 1890. évi közuti törvény a törvényhatósági közutak szükségleteinek fedezésére fennállott országos közmunkát megszüntette, ugyanezen törvény a községi közmunkát a községi közlekedési és községi közutak céljaira ujonnan rendszeresítette. Ez a közmunka azonban a fennforgó viszonyok közt kellően hasznosítható nem volt s annak jó része évről-évre felhasználatlanul maradt, egy szóval elkallódott. Egyik további hátránya ennek a rendszernek, hogy nem volt megállapítva az arány, amely szerint ez a közös erőforrás, a községi közmunka a két különböző osztályu közutakra elosztandó. Nem volt továbbá az sem megállapítva, hogy mennyi pótdadót vethetnek ki a községek a községi közlekedési közutak céljaira. Ezek az utak minden műszaki ellátás nélkül maradtak, mert azok műszaki szolgáltatásának ellátása céljából mérnöki állások nem szerveztettek. (13. oldal.)

Régen érzik és tudják mindazok, akik a közuti törvényekkel foglalkoznak, hogy közuti törvényünk gyökeres revízióra szorul. Az előterjesztett törvényjavaslat arra törekszik, hogy a hiányok lehető kiküszöbölésével és megfelelő új intézkedéseivel a magyar közuti ügy erőteljesebb előmenetelét biztosítsa. (U. o. 16. oldal.)

Örömmel üdvözölhetjük mi erdészek is ezt a törvényjavaslatot, mivel annak törvénynyé válása esetén remélhetjük, hogy hazai erdőgazdaságunk a szállítási eszközök javulásával az eddiginél fokozottabb mértékben fog fejlődni.

Attérek most már a 112 §-ból álló törvényjavaslat rövid ismertetésére, annak elsősorban az erdészetet érdeklő részekre terjeszkedve ki s azokat észrevételeimmel ellátva.

A 112 §-ból álló törvénytervezet az 1890. évi I. t.-cz.-ben megállapított állami, törvényhatósági, vasuti állomásokhoz vezető, továbbá a községi közlekedési (viczinális), a tisztán községi (köz-dülő), végül egyesek által közforgalom czéljaira létesített közutak helyett négy osztályba sorozza az e törvény hatálya alá jogerős határozattal fölvelt vagy jövőben fölveendő közutakat, úgy mint a) *állami közutak*; b) *törvényhatósági közutak*; c) *járási közutak*; d) *községi közutak*. Az *állami közutak* fontosabb közgazdasági góczpontokat érintő forgalmat bonyolítanak le. A *törvényhatósági közutak* rendszeren több járás forgalmi érdekeit szolgálják s a vármegyei központtal, fontosabb vasuti és hajóállomásokkal képeznek kapcsolatot stb. (2. §.) Ezen utakat a vármegyei törvényhatóság tartja fenn, amely a hozzátartozó törvényhatósági közutak kiépítéséről 6 évről 6 évre rendszeres utfejlesztési programot (6. §.) s azok építési, kezelési és fenntartási kiadásairól, valamint az ezek fedezésére szükséges bevételekről egymásután következő két évre költségelőirányzatot készít. (9. §.) Ebben a járási közutaknak úgy törvényhatósági, mint állami segélyezésére külön kiadási rovat alatt megfelelő összeg járásonként részletezve veendő fel. A törvényhatósági utak állami segélyezésben is részesíthetők. (9. §.) Ezenkívül ezen utak szükségleteinek fedezésére minden törvényhatóság utadót vet ki, melynek alapját a törvényhatóság területén a költségelőirányzat évében közigazgatásilag előírt állami föld-, ház- és keresetadó, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója, a bányaadó, a tőkekamat- és járadékadó képezi és pedig a földtehermentesítési járulékkal együtt. Az általános jövedelmi pótagó kivetési alapot nem képez.

Az utadó kivetési kulcsa a fentebb jelzett állami egyenes adók 10⁰/₀-ánál kisebb és rendszerint azok 13⁰/₀-ánál nagyobb nem lehet. Ha a járási közutak kötelező segélyezése ezt szükségessé teszi, az utadó kivetési kulcsa 13⁰/₀-ig felemelendő, sőt még külön 2⁰/₀ is kivetendő. Utadóval rendszerint mindenki lakóhelyén rovandó meg, az idegen törvényhatóságban lakók pedig azon községben, melyben egyenes adójuk kivetetett. (10 §.)

Lényeges változás történt itt az 1890. évi törvénnyel szemben, amennyiben a külön érdekelttség révén a kereskedelmi és ipari vállalatok külön adóval nem rovandók meg, ami a törvényjavaslat indokolása szerint a hazai iparpártolás szempontjából nem lenne indokolt.

A 11. §. az utadó alól való mentességeket sorolja fel.

A végérvényesen kivetett törvényhatósági utadó részben vagy egészben való elengedésének csak különös figyelmet érdeklő esetekben van helye. (12. §.)

A *járási közutak* az eddigi viczinális utakat helyettesítik s egy közigazgatási járás több községének forgalmi érdekeit elégítik ki. Ezekhez tartoznak a *gyógyfürdőkhoz* vezető közutak is.

A *községi közutak* egy község határában vagy legfeljebb a szomszédos községgel való érintkezésben bonyolítják le a közforgalmat, melyeknek fenntartása az egész községnek, vagy legalább a községhatár jelentékeny részének érdekében áll.

A *közutakat a fő, helyi és gazdasági vasutak, továbbá gőzhajók közforgalmi állomásaival összekötő utak* (44. §.) azon közutaknak képezik tartozékát, melyekből kiágaznak.

Az *egyesegek, társaságok vagy szövetkezetek által a közforgalom céljaira létesített közutak* (44. §.) nyilvántartása azon közutak osztályában eszközlendő, amelyekből azok kiágaznak. (2. §.)

A járási közutak hálózatát, valamint egyes utvonalaknak ezen hálózatba való felvételét, vagy abból való kihagyását a járási érdekelttség javaslata alapján a törvényhatósági közgyűlés állapítja meg, melynek határozata döntés végett a kereskedelemügyi miniszterhez terjesztendő fel. (22. §.)

A járási érdekelttség a járási közutak kiépítéséről és szükség-szerű átépítéséről 6 évről 6 évre rendszeres utfejlesztési programot készít, amely első alkalommal 3 hatéves időszakra, tehát 18 évi időtartamra szerkesztendő. (23. §.)

Az államépítészeti hivatal főnökének meghallgatásával a járási utibizottság elnöke a járási mérnökkel és a járási számvevővel 2 évenként költségelőirányzatot készít a járási közutak építési, fenntartási és kezelési kiadásairól s az azok fedezésére szükséges bevételekről s azt a járási érdekeltséggel letárgyalatja. (24. §.)

A járási és községi utak szükségleteire az összes vármegyei

törvényhatóságok a 10. §. alapján megállapított törvényhatósági utadóval azonos alapon álló s azzal teljesen egyenértékű utadót vetnek ki, mely utadónak 75⁰/₀-a a járási közutak, 25⁰/₀-a pedig a községi közutak szükségleteire fordítandó.

Járási és községi utadóját felerészben mindenki készpénzben, másik felerészét pedig mindenki saját választása szerint vagy készpénzben, vagy természetbeni munkában szakmány szerint — tehát nem mint eddig: munkanapokban — tartozik leróni. Az így le-szolgálható természetbeni munka legkisebb mennyisége *egy kézi, illetőleg egy igás munkanap.* (25. és 26. §.)

Amint látjuk, a törvényjavaslat értelmében az adózók vármegyei és községi utadók fejében a jövőben állami adójuknak $2 \times 13 + 2 =$ összesen 28⁰/₀-ával, sőt a 40. §. értelmében még ezen felül esetleg községi pótagadóval is terhelhetők meg, az eddigi törvény értelmében a legtöbb vármegyében fizetett 10⁰/₀-os utadóval szemben. Ne téveszszük azonban szem elől, hogy olyan vármegyékben, ahol a viczinális utak fejlesztésével, kiépítésével törődtek, ezek építési és fenntartási költségeihez érdekeltsége révén adója arányában rendszeren a legmagasabb ⁰/₀-kal járult az erdőbirtokos. Ez a hozzájárulás sok esetben 50—75⁰/₀-ot tett ki, amit rendszeren be is hajtottak, míg az utiérdekeltség legnagyobb része ritka esetben róttá le teljes mértékben a rá kiszabott és természetben közmunka gyanánt ledolgozandó hozzájárulást. Ezt a megterhelést az erdőbirtokos — nézetem szerint — magára vállalhatja abban a reményben, hogy a nagyobb mértékű megadóztatás révén az érdekköréhez tartozó utak állapotában lényeges javulás fog beállani s idővel az erdei termékek kiszállítására az év bármely szakában járható utak fognak rendelkezésére állani.

Az 1890. évi I. t.-cz. alapján a viczinális utak érdekeltségét megállapító határozatok értelmében az erdőbirtokos hozzájárulását faanyagokban is leróhatta készpénz helyett. A mostani törvényjavaslatban erre vonatkozólag nincsen intézkedés felvéve, remélünk tehát azonban, hogy a törvény végrehajtásánál annak idején az erdőbirtokossal szemben az eddigihez hasonló eljárás fog gyakoroltatni.

A járási közutak szükségleteinek fedezésére szolgálnak: *a)* a járási és a községi utadó 75⁰/₀-a; *b)* az állam és a törvényható-

ságok által nyújtott segélyek; *c)* egyéb bevételek. (27. §.) A törvényhatósági segély az egyenes adók 2⁰/₀-ánál magasabb nem lehet. (28. §.) A járási utalap bevételeiről és kiadásairól a járási utibizottság zárószámadást készít. (29. §.) A járási közutak építését stb. a járási érdekeltség és az ennek kebeléből alakuló járási utibizottság intézi. (30. §.) A járási műszaki teendőket a járások által szervezett mérnöki állásokra a főispán által kinevezett mérnökök, esetleg kirendelt állami mérnökök látják el. A járási mérnök ugy a járás közuti, mint műszaki ügyeiben a járási főszolgabíró rendelkezésére áll. (Ezt nem tartom helyes intézkedésnek, mert így aztán a mérnök sok esetben nem érvényesítheti teljes mértékben műszaki tudását a főszolgabíróval szemben.)

A szomszédos járások közutaik kiépítése, fenntartása és kezelése céljából egyesülhetnek. (36. §.)

A járási közutak közigazgatásának ellenőrzése és felügyelete a közigazgatási bizottság feladata, mely erre a célra közuti tudósítót biz meg. Ennek feladata: *a)* az ügykörébe tartozó községek területén fekvő járási utak kezeléséről, az építkezés előrehaladásáról a vármegye közigazgatási bizottságának koronként jelentést tenni; *b)* bármely észlelt hiányra a főszolgabíró figyelmettni s erről a közigazgatási bizottságot is értesíteni. (38. §.)

A községi közutak hálózatát, valamint az egyes utvonalaknak a hálózatba való felvételét, illetőleg abból való kihagyását, a községi (rendezett tanácsu város) képviselőtestületének közgyűlése állapítja meg. Ennek határozata a törvényhatóság közgyűlése elé terjesztendő, melynek határozata ellen a m. kir. közigazgatási bírósághoz van panasznak helye. (39. §.)

Az uthálózat megállapítása az erdőbirtok érdekében nagyon fontos feladatot ró ránk erdészekre. Arra kell törekednünk ugyanis, hogy a községi uthálózat lehetőleg az erdőbirtok határáig állapíttassék meg. Ezt az erdőbirtokra rovandó magas utadó (28⁰/₀) révén joggal kívánhatjuk. Igaz ugyan, hogy az erdőtörvény 178. és 179. §-a alapján az erdő határa és a legközelebbi mezei közös dűlőut végéig szükséges ut kiépítéséhez igénybe veendő területet megszerezheti az erdőbirtokos, de a legtöbb esetben körülményes és költséges eljárással és aránytalanul nagy áldozatok árán.

Ezt a kívánalmat az erdőbirtok érdekében annyival inkább

jogosultnak és méltányosnak tartom, mivel a földmivelésügyi m. kir. miniszter 1906. évi 39481. számú határozatával kimondotta, hogy új mezei közös dűlőut létesítése iránti kérelem nem utasítható el azon a czímen, hogy csupán néhány vagy *egyetlen birtokos* érdekeltsége folytán közérdek fenn nem forog, hanem ilyen kérelem teljesítendő mindazon esetekben, amidőn *a)* beigazolást nyer, hogy a kérelmező birtokosság birtokához alkalmas út hiányában gazdasági érdekeinek veszélyeztetése nélkül tényleg nem járhat, s *b)* az érdekeltség az út költségeit elvállalta. De közérdekű az erdőig vezető út kiépítése már azért is, mert rendszeren az illető község lakosainak nyújt az erdei termékek kiszállítása jó keresetet s az ő érdekük is, hogy igás állataik jó utakon járjanak és kiméltessenek.

A községi közutak építéséről, kezeléséről és fenntartásáról azon község köteles gondoskodni, amelynek területén az utvonal van. Erre a célra szolgál: *a)* a járási utadónak a község részére átutalt hányada; *b)* a közuti természetű alapok jövedelmei; *c)* a községi közutakon a község által esetleg gyakorolt út- vagy hidvám jövedelme; *d)* egyéb bevételek. A még fedezetlenül maradó szükségletéről a község költségvetésében tartozik gondoskodni pótdadó útján is. (40. §.)

A községi közutak közigazgatása a községi előljáróság feladatát képezi. Ennek intézkedései ellen a főszolgabíróhoz, rendezett tanácsú városokban a városi tanácshoz s ezeké ellen a közigazgatási bizottsághoz lehet felebbezni. (42. §.) Az ellenőrzést a főszolgabíró, illetve a polgármester gyakorolják. (43. §.)

A közuti területek igénybe vehetők:

1. *Közérdekből:* *a)* alsóbbrendű vasutak építésére; *b)* az 1888. évi XXXI. t.-cikkben szabályozott közhasználatu távirda, távbeszélő és egyéb villamos berendezések céljaira; *c)* egyéb közérdekű távirda és távbeszélő berendezések elhelyezésére.

2. *Magánérdekből.* A közutak és tartozékainak szorosab értelemben vett magán-célú csatorna-, légszesz-, viz-, csővezetékek és villanyvezetékek, átereszek, hidak, más hasonló intézmények részére történő igénybevétele csak abban az esetben engedhető meg, ha azok előállítása a közut igénybevétele nélkül aránytalanul nagy kiadással járna. (54. §.)

Kizárólag saját céljaira és saját területén komp- vagy ladikjáratot bárki hatósági engedély nélkül állíthat fel, ha az átkeléshez kötélvetéket nem használ és ha azokat nem hajózható, tuta-
józható, vagy szabályozás alatt lévő vízfolyáson létesíti. Ha az illető vízfolyáson fausztatás volna üzemben, a komp- vagy ladikjárat csak oly módon létesíthető, hogy ezáltal a fausztatás ne gátoltassék. (55. §.)

Az 1894. évi XII. t.-cz. rendelkezései alá tartozó mezei közös dűlőutak, továbbá a bányautak, az 1879. évi XXXI. t.-cikkkben érintett erdei utak, valamint az 1885. évi XXIII. t.-cikkkben tárgyalt vontató utak, nemkülönben az összes magánutak a jelen törvény hatálya alá nem tartoznak. (50. §.)

A közutakon és tartozékain fákat csak az utfenntartó ültethet. A fásítás kötelező. (78. §.)

Az erdőben átvonuló közutak mentén, az utárkok külső széleitől kezdődőleg, a közut mindkét oldalán 10—10 méternyi szabad tér hagyandó és azon belül faültetés csakis az utrészü biztosítása és vizmosás elleni védekezés céljából eszközölhető. Az ezen területen még található erdőrészek utfenntartó kívánságára 5 év alatt kivágandók. (79. §.)

Ámbár ez a rendelkezés a még érvényben levő 1890. évi I. t.-cikkkben is meg volt, azt az erdőbirtokra sok esetben hátrányosnak tartom, másrészt nem látom be annak feltétlen szükségességét az ut érdekében sem. Az így letarolt, tiszta utpászta az erdőbirtokosra ugyszólván teljesen hasznavehetetlen területté válik, amely csak a vándorczigányoknak jó lovaikat legeltetni, ottan sátort ütni, tüzelni, ahonnét aztán a tűz könnyen átharapózik a szomszédos erdőrészekbe. Sok helyen ennek a rendelkezésnek végrehajtása nézetem szerint az erdőtörvény 2. §-ával is ellenkeznek.

A közutak mellett sövények, kerítések s épületek a közut ár-
kának külső szélétől $\frac{1}{2}$ m. távolságnál közelebb nem létesíthetők. (79. §.)

A közutak mellett kő-, kavics-, föld- vagy homokbányák csak hatósági engedéllyel nyithatók és tarthatók üzemben (80. §.)

A közutak és tartozékaik épségének biztosítása érdekében tiltott cselekmények közé tartozik azoknak egészben vagy részben való akár ideiglenes elfoglalása, bármily célból történjék is az. (85. §.)

Ennek a cselekménynek elkövetője a 91. §. 3. pontja értelmében 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandó.

Az utpályának s tartozékainak fenntartása érdekében tiltva van az utpályára és padkára bármily anyagnak a szomszédos területekről vagy máshonnan való kihordása, áthányása, szállfáknak, fatörzseknek stb. akár elő-taligával, akár anélkül az utpályán, vagy az oldalaikokon való átesusztatása vagy vontatása. Ez az utrendőri kihágás 91. §. 1. pontja szerint 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandó.

Ez a két tilalom az erdőbirtokost és a fatermelőt nagyon közelről érinti, mert erdős-hegyes vidéken, szűk völgyekben haladó utak mentén ritkán áll mindenütt rendelkezésre olyan alkalmas terület, amelyen a szomszédos erdőbirtokról kitermelt faanyag közelítésénél az elfuvarozásig ideiglenesen lerakható lenne. Ilyen helyeken kényszerítve vagyunk az utak széleit ideiglenesen igénybevenni, amire tudomásom szerint némelyik vármegyében az államépítészeti hivatal szakvéleménye alapján a járási főszolgabíró több esetben adott engedélyt. Ez a szigorú tilalom módosítandó lenne tehát véleményem szerint olyan értelemben, hogy az utak ideiglenes használatára azonban az államépítészeti hivatal meghallgatásával felek indokolt kérelmére a járási főszolgabíró adhat engedélyt, amelyben az ideiglenes használat és igénybevétel tartama megszabandó lenne.

A járóművekkel való átjárás céljából a közutak árkait betönni, elgátolni vagy az utpadkát leásni tilos. (88. §.)

A hajózható és tutajozható folyókon a kompok éjjel fehérfényű világítással látandók el; továbbá a hosszkötelet használó komp, ha vízi járómű közeledik, tartozik arra az oldalra menni, amelyen azok közlekedését nem gátolja; a keresztkötelet használó komp pedig tartozik a kötelet leereszteni, amiért semmi díj sem szedhető. (89. §.)

A felnyitható hidak tulajdonosai vagy kezelői kötelesek a hidat a hajók és a talpfák (tutajok értendő) átbocsátása céljából naponként kétszer a hatóság által megállapítandó időben díjtalanul kinyitni. (89. §.)

Minden törvényhatóság köteles e törvény életbeléptetésétől számított második év végéig uthálózatát újból megállapítani.

(102. §.) A járási közutak hálózata a törvényhatósági közut revíziójával egyidejűleg állapítandó meg a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által. (103. §.)

A községi közutak hálózata a törvényhatósági és járási közutak hálózatainak jogerős megállapítását követő két (2) éven belül minden község részéről megállapítandó. Addig is, míg ez megtörtént, a községi közutak hálózatát azon közutak képezik, amelyek az 1890. évi I. t.-cz. alapján mint községi (közdülő) közutak jogerősen megállapítva lettek. (106. §.)

A vasuti hozzájáró közutak a jelen törvény életbelépésének napjától számított harmadik hónap végéig ama hatóságok által veendő át kezelésbe, amelyek illetékesek azon közutakat kezelni, amelyekből a vasuti hozzájáró utak kiágaznak. (107. §)

E törvény életbeléptének napját a kereskedelemügyi miniszter határozza meg, ki annak a belügy-, a pénzügy-, az igazságügy- és a földművelésügyi miniszterekkel egyetértő végrehajtásával megbíztatik. (112. §.)

A földadókataszternek a miveltési ágváltozásokkal kapcsolatos kiigazításáról.

Irta: Nagy Károly m. kir. erdőtanácsos.

Az 1909. évi V. törvénycikk, amelyet az „Erdészeti Lapok“ 11. fűzetében ismertettem, a tényleges miveltési ágakban újabban beállott változások kiigazítását elsősorban a községi előljáróságok feladatává teszi. Az idézett törvénynek erre vonatkozó szakaszai és rendelkezései azonban olyan hézagosak, hogy azokból a kiigazítás körül követendő eljárásról sem a községi előljáróság, sem az érdekelt birtokosok nem szerezhetnek teljes utbaigazítást. Nevezetesen nem nyújt a törvény a felől tájékozódást, hogy ha a birtokos a községi előljáróság által foganatosítandó kiigazításokkal nem lenne megelégedve, mi módon kereshet a helytelennek vélt kiigazítás ellen orvoslást.

Ugylátszik, hogy a törvény eme hiányosságának pótlása végett adta ki a pénzügyminiszter folyó évi 1909. sz. a.: „Utastás

a földadókataszteri munkálatoknak az 1909. évi V. t.-cikk értelmében a tényleges mivélési ág szerinti kiigazítása tárgyában“ a „Pénzügyi Közlöny“ f. évi 13. számában megjelent rendeletét.

A 13 §-ból álló utasításnak az erdészetet érdeklő részét a következőkben ismertetem.

A mivélési ágváltozások felvétele végett a község határára vonatkozó, a m. kir. pénzügyigazgatóság részéről rendelkezésére bocsátott kataszteri munkálatokat a községi előljáróság 30 napi közszemlére kiteszi s a községi birtokosokat felhívja, hogy azokat átvizsgálván, az állandó mivélési ágváltozásokat az egyes földrészek megjelölése mellett jelentsék be. (2. §.)

Állandó mivélési ágváltozás akkor állapítható meg, midőn vagy a talajviszonyok átalakulása, vagy egyéb körülmények következtében a földadókataszteri felvétellel nem azonos mivélési ágon folytatott gazdálkodás a vidéken szokásos gazdálkodásnak megfelelő és tartós jellegű. (Ily változatok pl. új szőlők ültetése, erdősisítés, erdők kiirtása, legelők vagy száraz rétek, nádasok feltörése stb.)

A mivélési ág a tényleges állapot szerint veendő fel, kivéve ha igazoltatik, hogy a kérdéses földrészlet az új mivélési ágban csak kivételesen használtatik. Így pl. valamely erdőállományhoz tartozó és az erdei üzemtervben foglalt oly letarolt erdőrészletek, melyek az újraerdősítés sikeresebb eszközlése céljából ideiglenesen szántóföldül használtatnak, az erdőmivélési ágban meghagyandók; ha azonban ily földrészletek jövőbeni használata kétes, ez esetben azok a tényleges mivélési ág szerint veendő fel.

Oly földrészlet, mely terméketlenné volt felvéve, de jelenleg valamely mivélési ág szerint használtatik, ezen mivélési ágba veendő fel; ha pedig a földadó tárgya megszűnt, vagy partszagatás vizáradás, elkavicsolás vagy egyéb okok miatt terméketlenné vált, terméketlen területként jelzendő.

Az ideiglenes adómentességben részesített új adóterületeknél beállott mivélési ágváltozások nem veendő fel a változási jegyzékbe.

A mivélési ágban, esetleg az adótárgyban beállott változásokat az illető földrészlet tulajdonosa tartozik bejelenteni. (3. §.)

A községi előljáróság a közszemle határidejének lejártával a kataszteri telekkönyvet tételről-tételre átvizsgálja s a felek

részéről be nem jelentett változásokat a mezei vagy erdőőrök meghallgatása mellett helyszíni szemlék alapján hivatalból felvenni tartozik. Az ily módon megállapított változásokat a változási jegyzékbe felveszi s a változott földrészlet eddigi kataszteri tiszta jövedelmét az illető kataszteri birtokivekről bevezeti, a 12. rovatba pedig az új mívelési ágat jegyzi be. Ezen teendőit a községi előjáróság a közszemlére történt kitétel idejének lejártától számítandó 30 nap alatt tartozik befejezni. Ennek megtörténte után a záradékkal ellátott változási jegyzék a pénzügyigazgatóság útján a kataszteri helyszínelési felügyelőséghez (kolozsvári kataszteri igazgatósághoz) beküldendő. (5. §.) A felvett mívelési ág- és adótárgy-változásokat kirendelt szakközegek osztályba sorozzák. E célból a kataszteri becslőbiztos a községekbe kiszáll s a mívelési ágban változott földrészleteket az új mívelési ág azon osztályába sorozza, mely a községben ezen mívelési ágra kitűzött mintatérnek megfelel.

Az osztályozás két községi (városi) előjárósági tag s az esetleg megjelenő érdekeltek közbenjöttével ejtendő meg, kiknek meg nem jelenése azonban a munkálat folytatását nem gátolja.

Az osztálybasorozás befejeztével a becslőbiztos a jegyzéket záradékolva aláírja a két előjárósági taggal együtt, s azután az illetékes kataszteri helyszínelési felügyelőséghez (kolozsvári kataszteri igazgatósághoz) terjeszti be, ahol is az új mívelési ágakba történt sorozásnak megfelelő kataszteri tiszta jövedelmet földrészletenként kiszámítják és a változási jegyzékbe bevezetik. (6. §.)

A tisztajövedelmi adatokkal kiegészített jegyzéket az említett hivatalok a községi előjáróságnak 30 napi közszemlére leendő kitétel végett megküldik. Az előjáróság a változott földrészletek birtokosát a jegyzék kitételéről értesíteni tartozik azzal, hogy a netalán sérelmesnek vélt sorozás ellen felszólalásaikat az előjáróságnál jelentsék be. A 30 nap leteltével a jegyzéket az írásban beadott felszólalásokkal együtt az előjáróság az illetékes kataszteri helyszínelési felügyelőségnek (kolozsvári kataszteri igazgatóságnak) megküldi. (7. §.)

A változási jegyzékeket a megyei előadó átvizsgálja s a felszólalásokat a helyszínén megint két községi (városi) előjáróság és az esetleg megjelenő birtokosok vagy képviselőik közbenjöttével

részletről-részletre megvizsgálja. A helyszíni eljárás befejeztével a jegyzéket szabályszerűen záradékolva a jelenvoltak aláírják s azt a közs. előljáróság megint beküldi a kat. helyszíni felügyelőségnek (8. §.) A felügyelőség vagy igazgatóság aztán a felszólalások helyszíni vizsgálatának eredményét kiszámítja s a beállott változásokat a kataszteri telekkönyvben, valamint a községektől bekívánandó kataszteri birtokívekben és részletes osztálykivánatokban keresztülvezetetteti s a változott birtokívekről különbözőeti összehasonlító kimutatást készít, melyeknek a pénzügyminisztertől nyert jóváhagyása után az illetékes kir. pénzügyigazgatóságot a földadó törzskönyv megfelelő kiigazítása, valamint a földadónak az új tiszta jövedelem alapján 1910. évi január hó 1-től leendő előírása és az esetleg ez időponttól szükséges adókiegyenlítés elrendelése végett értesíti. A kiigazított birtokíveket a községnek egyidejűleg kiadja. (9. §.)

Ezen kiigazítások néha szükségesek olyan községekben, ahol részletes kataszteri felmérés vagy műszaki helyszínelés alapján szükségessé vált új kataszteri munkálat a folyó évre előirányoztatott, avagy tagosítás, legelő- és erdőelkülönítés vagy egyéb birtokrendezés miatt új kataszteri munkálat szerkesztése van folyamatban. A változások ezen munkálatoknál is lehetőleg f. év nyarán befejezendők. (10. §.) Irodai helyiségeket, az ott működő közegek részére lakást, gyalognapszámokat, anyagokat, fuvarokat, hátszlovakat és ladikokat a községek ingyen tartoznak adni. (13. §.)

Erdőgazdasági mozgalmak Francia- és Angolországban.

I.

Az erdők rendszeres irtásának végzetes következményeit sokáig nézte közömbösen Franciaország. Csak kevesen akadtak, akik elég józanok voltak fölismerni az erdők pusztulásának az ország éghajlati viszonyaira s folyamrendszerére gyakorolt káros hatásait. Az utóbbi évek sűrűn megisméltendő katasztrófái azonban, melyeknek romboló munkáját súlyosan sinlették meg a

pyrenei völgyek és a délvidéki departementok, végre a közvetlenül fenyegetett vidékek lakosságát is felrázták tétlenségükből s némely helyeken valóságos forrongást idéztek elő köztük. A kormány kénytelen volt foglalkozni a fölmerült panaszokkal s a kamara bizottságot küldött ki kebeléből, melynek feladatává tette megvizsgálni a panaszok okait s gondoskodni az azok orvoslására legalkalmasabb eszközökről. Ez a bizottság most fejezte be munkálatait s előadója, *Fernand David* részletes jelentésbe foglalta össze a teendőket, amely jelentés e pillanatban a kamara asztalán fekszik, mely hivatva lesz rövid idő alatt dönteni az abban foglaltak fölött.

Mielőtt azonban közelebbről rátérnénk e jelentés ismertetésére, vessünk egy tekintetet az ezt megelőző társadalmi mozgalmak történetére.

*

A francia erdősítés ügye, igen sokat köszönhet bizonyos magánjellegű társadalmi egyesületek működésének, amilyen a „L'association centrale pour l'aménagement des Montagnes“, a „Touring Club“ stb. Amaz *Paul Descombes* elnöklete alatt körleveleket küldöz szét nagy mennyiségben, újságcikkeket közöl a lapokban, felolvasásokat, kongresszusokat rendez, határozatokat szavaztat meg a törvény által alkotott testületekkel, törvényhatósági közgyűlésekkel, törvényjavaslatokat kezdeményez stb. Leírja az esőviz által okozott pusztításokat, a legelők feldulását, a szakadó hegyi áradatok által megduzzasztott folyók kiöntéseit, az áradat által magával sodort törmelékek folytán okozott károkat, melyek eltorlaszolják a folyók torkolatait s akadályozzák a hajózást, úgy hogy a rohanó sebes vizek és az éghajlat változásai tönkreteszik a hegyek pásztorait, a síkfeldön gazdálkodókat s a kikötők kereskedő népét egyaránt. Kimutatta, hogy ha Franciaország közigazdaságát meg akarják menteni, nem szabad késlekedni a lankás területek begyepesítésével s a legelőgazdálkodásra alkalmatlan hegyszakadékok befásításával. Sőt tovább megy ez az egyesület és előljár a jó példával maga is, amennyiben községi tulajdonokat javítás céljából bérbe vesz, hogy azokat később a tulajdonos községeknek visszabocsássa s tanulságot szolgáltatson velök a gazdálkodó népnek az erdő- és legelőgazdálkodás szoros viszonyáról.

Viszont a „Touring Club“-nak is van egy erdő- és pázsitbizottsága, mely szintén nyomást gyakorol a törvényhozás működésére, ezenkívül gondot visel arra, hogy a gyermekek figyelme már az iskolában ráirányoztassék az erdő jótéteményeire, mely a klímát egyenletesebbé, a vízfolyást szabályosabbá, magát a növényzetet pedig üdébbé s ennél fogva táplálóbbá teszi legelés céljaira, végre pedig a tájat is mosolygóbbá, festőibbé. Egyik célja ez egyesületnek éppen Franciaország természeti szépségeinek gyarapítása s az erdő és legelő tanulmányával összefüggő oktatás fejlesztése érdekében az elemi iskolákban ezrivel osztatja szét *Cardot* kitűnő kézikönyvét, a „Manuel de l'Arbre“-t.

Hogy milyen szolgálatot tesz ez a kis kézikönyv az erdő tudománya népszerűsítése érdekében, arról bizonysgot nyújt a következő rövid kis szemelvény az olvasókönyvből, melynek címe: „A gyermek és a forrás“ (allegorikus olvasmány).

„Vajjon honnan jönnek — kérdezte Pál atyjától — azok a friss és tiszta vizek, melyek minden évszakban megtöltik a forrást s szétömlenek a patakokban?“ — „Fiam, kérdezd meg magát a forrást, talán fölfedi előtted titkát. Mit látsz vize csöndes tükrében?“ — „Látom szélein a fák fordított körvonalait, mintha fűrösztetni akarnák benne üde zöldjüket; középen a kék eget és nagy fehér felhőket, melyek a szélről üzve, keresztülvonulnak rajta, itt-ott pedig a nap sugarai tükröződnek felületén.“

„Nos hát — mond az apa — csoportosítva látod itt mindazt az elemet, ami a forrást alkotja: a napot, amely fölszívja a tengerből és a szárazföldből a vizet; a felhőt, mely átviszi ezt a légkör magas régióiba, végül pedig a fákat és a gyepet, melyek befogadják s lassan-lassan alászívárogtatják a földalatti rétegekbe, ahonnan előtámadni látod, könnyen fölemelve a meder fenekét elborító fővényt.“

Ez a buzgó propaganda pár év alatt meg is termette gyümölcsseit. A törvényhozás mindkét háza nemcsak ismételten foglalkozott utóbbi időben a kérdések különböző oldalaival úgy a földmivelésügyi költségvetés, valamint a jövedelmi adó reformja tárgyalása alkalmából, szóvá téve egyszersmind ama tulvágásokat is, melyek különösen némely magánerdőbirtoknál honosodtak meg, hanem egyuttal 1907 márcziusától 1908 júliusáig

nem kevesebb, mint nyolcz kész törvényjavaslat kezdeményezése és egy határozati javaslat alakjában vitték az erdősítés és erdővédelem kérdését egyesek a törvényhozás elé.

Nem lesz érdektelen talán ezeknek tárgyát és benyújtóit kronologikus rendben rövidesen felsorolni. Az első két javaslat kidolgozására maga az „Association centrale pour l'aménagement des montagnes“ vállalkozott s czimeik: „Törvényjavaslat az erdőbirtokosok felhatalmazásáról, hogy erdőiket az erdőrendtartás alá vessék“ és „Törvényjavaslat a nyilvános jellegűnek elismert vagy bejegyzett testületeknek adandó felhatalmazásról, hogy erdőket és erdősítésre alkalmas területeket szerezhessenek“. Mindkettőnek betérjesztője *Bougère* és *David*. Azután következik *David* két javaslata, melyről alább részletesebben szólunk: „Franciaország földje elerdőtlenítésének megakadályozásáról“ és „A hegyvidékek fenntartása és rekonstruálása tárgyában hozott 1882. évi április 4-iki törvénycikk módosításáról és kiegészítéséről, tekintettel Franciaország földje befásításának biztosítására“. A következő két törvényjavaslatot a „Touring Club“ szerkesztette „az erdőtörvény oly módosításáról, mely véget vessen Franciaország földje elerdőtlenítésének“ és „bizonyos törvényhozási rendelkezések életbe léptetéséről, melyek lehetővé tegyék némely intézeteknek és társulatoknak Franciaország földje beerdősítésében közreműködni“. Végre *Pierre Baudin*-nak és társainak egy határozati javaslata szól „Franciaország erdőterületei összeírásáról“, *Beauquier*-nek egy javaslata „nemzeti erdőtartalékok teremtéséről a közegészségügy és a szép tájak fenntartása szempontjából“, míg ugyancsak *Beauquier* a szerzője egy másik törvényjavaslatnak is, melynek tárgya „a közvédelemben részesülő tájak és természeti emlékek közé sorozható területeken való ideiglenes foglalkozások szabályozása“.

De még ezeket megelőzőleg, 1905 márczius 31-én extra-parlamentáris bizottság alakult meg egy törvényjavaslat kidolgozására, melylyel azonban az 1902—6-iki ülésszagnak nem lévén már ideje foglalkozni, ezt 1908 február 20-án végre betérjesztette a földmivelésügyi miniszterium. Ez a törvényterv az „ötszörös növedék terve“ („cinq possibilités“) neve alatt ismeretes szakkörökben, mert nemcsak a feltétlen erdőtalajok irtását tiltja meg, mint a

jelenlegi erdészeti törvény, hanem az olyan vágatásokat is, melyek terjedelmüknél fogva ötszörösen meghaladják az erdő átlagnövedékét, vagyis ötszörte annyi köbmétert tesznek ki, mint amennyit az erdő évenként termelhet.

Ezt a törvényjavaslatot a képviselők alkotmányos kezdeményezési jogából eredő többi javaslattal együtt sokáig fontolgatta a francia parlament földművelésügyi bizottsága s végre is abban állapodott meg, hogy előbb *Baudin* javaslatát terjeszti elő Franciaország erdőbirtokai összeírásáról, mely jelentés kapcsán *Vigouroux* előadó utasítottatni kérte a kormányt, hogy először:

még az 1908. év folyamán terjessze elő a hegyvidékek fenntartásáról szóló 1882. évi április 4-iki törvény alapján tett kiadások részletes kimutatását az elért eredmények feltüntetésével; másodsor:

legkésőbb az 1909. év folyamán terjessze elő a Franciaország erdőségei táblázatos összeírására vonatkozó munkálatokat.

A kamara ez indítványokat elfogadta, mindeddig azonban a kormány elmulasztotta eleget tenni az 1882. évi április 4-iki törvény alapján eszközölt kiadások betérjesztése iránti utasításnak.

Ami a többi javaslatot illeti, ezeket a bizottság által elfogadott szövegben múlt év júniusában terjesztették a kamara elé, *Beauquier* két javaslata kivételével s ezekben felhatalmazták a magánosokat és pénzintézeteket, hogy a közigazgatási hatóságokkal egyetértőleg erdőségeiket állami közegek felügyelete alá helyezték, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatoknak és takarékpénztáraknak pedig megengedték, hogy erdőterületeket vagy erdősítésre alkalmas területeket szerezhessenek, azonban kötelezték őket arra is, hogy erdőbirtokaikat az erdőrendtartásnak vessék alá.

Végül a kormány javaslatára az erdőpusztítás megakadályozását célzó *David*-féle más két javaslatra vonatkozó bizottsági jelentést *David* terjesztette be, némi módosítással elfogadásra ajánlva azokat.

*

Már az 1827-ben *Martignac* által a képviselői kamara elé terjesztett erdőtörvényjavaslat indokolásában rámutatott arra, hogy nem csupán az erdőségek okszerű kihasználásában rejlő vagyoni érdek állapítja meg az erdők hasznosságát, hanem még sokkal nagyobb és föl nem becsülhető előnye az erdőségeknek

az országra nézve az a körülmény, hogy védelmezik és táplálják a forrásokat és patakokat, hogy a hegyek talaját megkötik és támogatják s végül, hogy a légköri viszonyokra üdvös befolyást gyakorolnak.

Megerősíti az erdők nemzetgazdasági hivatásának és szerepének ezt a felfogását a francia kamara előtt fekvő új törvénytervezet is, de amellett tanulságos lánczolatát sorolja föl azoknak az újabb katasztrófáknak, melyek egymást követő rövid időközökben az Alpések, a pyrenei hegyek és a Cevennesek területein pusztítottak, azoknak az árvizeknek, melyek a Loire, a Garonne, a Rhone völgyeit feldúlták az 1840., 1856., 1875., 1890., 1907. években. És megdöböntő képet rajzolva az ezek folytán kárba ment tetemes, milliókra rugó nemzeti vagyronról, azzal végzi, hogy a folyamrendszer szabályozása végett szükséges az érdekelt medenczék területének legalább egyharmadát fákkal ültetni be, holott ma az erdősített terület átlaga Franciaországban csak 18⁰/₀ s a Cevennesekben pláne csak 10⁰/₀. Ehhez képest aztán a francia Alpeseken 200.000 hektár a kiterjedése az elpusztított területnek, holott az egész Svájcban nem több, mint 6014 hektár.

Nem minden keserűség nélkül mutat rá a jelentés arra is, hogy az állam 3 millió frankot költ évenként néhány ezer hektár terület befásítására, holott 6 millió hektár terület a magánosok kényének-kedvének van kiszolgáltatva. Valóságos Penelope-munkának nevezi ezt akkor, amikor a legelőit kiterjeszteni törekvő hegylakó s az ipar növekvő szükséglete egyszerre 3518 hektár többszázados tölgyet irt ki a Marchenoir erdősegből, amelyből tíz falu szénégetője élt eddig s az Amboise-i erdőt is csak azért kiméli, mert az ennek tulnyomó részét képező bükk nehezen talál kereskedelmi piacot.

Ilyen körülmények között talán feleslegesnek is látszik vitatni az állam közbelépése és inicziatívája jogosultságának elvi kérdését, mert előttünk kétségtelennek látszik, hogy a köz érdeke előtt a magánosok érdekeinek háttérbe kell szorulniok. Nem így azonban Franciaországban, hol daczára az étatizmus messzemenő rendszerének, ily kérdésekben még mindig erős a harcz az államérdek és a jogos magánérdek közt. A javaslat visszamegy nem csupán a code civil 544. §-ára, hanem XIV. Lajos és Szép Fülöp

ordonance-aira és kapituláréira, valamint az építkezések magasságát és vonalát szabályozó törvényes korlátozásokra, hogy megindokolja az állami erdőpolitika jogosultságát.

Ami már az érdemleges intézkedéseket illeti, mindenekelőtt szükségesnek véli a javaslat, hogy az állam kártalanítás, államszegély vagy adókedvezmény, esetleg teljes adómentesség alakjában nyújtson megfelelő ellenértéket az erdőbirtokosokra hárulandó terhekért és jogkorlátozásokért. Nehezebb azonban ezeknek minden egyes esetben történő méltányos megállapítása és végrehajtása, hogy az adófizetők meg legyenek óva a közigazgatási önkény és szekatura ellen.

Támaszkodva a gazdasági egyesületek által nyilvánított óhajokra s a pénzügyminisztériumi előmunkálatokra, a David-féle javaslat abban kulminál, hogy a nyers jövedelem a vágatás eredménye alapján állapítandó meg, levonva belőle az őrzési, kezelési, beültetési költségeket, valamint az utak, ösvények stb. fenntartásával járó költségeket. Az így megtudott jövedelemből egy ötöd ütendő le kockázat címén és mint kártalanítás az abból eredő különbözetért, hogy az annuitásos vagy amortizációs becslési módot jövőben egy új aritmetikai módszerrel cserélik fel.

Rendeleti uton kívánja a javaslat megállapíttatni a földjáradék, vagy a föld bérleti értéke és az emberi munka hozzájárulása által feltételezett gazdasági üzemi haszon közötti különbséget. Természetesen különböző adónemek volnának megállapítandók az erdőjövedelem e két forrására, figyelemmel arra, hogy az új adótörvény máris jelentékenyen leszállítja az erdőterületek terheit.

David már 1907-ben is terjesztett — mint láttuk — egy erdőtvénnyavaslatot a kamra elé, s ugyanakkor a „Touring Club“ is dolgozott ki egy javaslatot, melyet Baudin terjesztett a ház elé; végül a kormánynak is volt egy kész tervezete. A bizottság most mindhárom javaslatot felhasználta, egy szakaszba foglalva össze a jelenlegi javaslatot, mely módosítja és kiegészíti az erdőtvény XV. címét és 219., 220., 221., 223., 224., 225. és 159-ik szakaszait. Ezen új javaslat szerint jövőben senkisésem szántathatja fel erdőit, hacsak arra közigazgatási uton engedélyt nem nyer, de bizonyos kategóriák, melyeknél az erdő fenntartása a közérdek parancsa, sohasem szánthatók fel.

Remélhető, hogy e radikális intézkedésekkel sikerülni fog orvosolni sok bajt, melynek forrása eddig Franciaország erdőségeinek okszerűtlen pusztítása volt. Csak az a baj, hogy a törvényjavaslat, midőn abból a helyes intenczióból indul ki, hogy az állam örökösére bizza Franciaország erdőségeinek gondozását s az erdők irtásának megakadályozását, ugyanakkor tulságos gyámkodás alá helyezi az erdőbirtokosokat, akik ha erdőiket fölszántani akarják, hosszú határidőhöz vannak kötve e szándékuk fogantatása előtt. Helyesebbnek látnák sokan, ha a földmivelésügyi kormány már most osztályozná az erdős területeket és megjelölné azokat a zónákat, ahol az erdők fenntartása szükséges s kipusztítása nem engedhető meg. Ezeket szerintök valóságos szolgálommal terhelhetné az állam s tulajdonosaikat az elé az alternatíva elé állíthatná, hogy vagy vessék alá magukat ennek a szolgálomnak az állam által fizetendő bizonyos kártérítés ellenében, vagy pedig területeiket kisajátítják. Ugyanez volna a követendő eljárás az oly felszántott földeknél, melyeknek befásítása parancsoló szükségesség.

Ugy látszik azonban, a javaslat nem akart idáig elmenni. Pedig ha Franciaország költségvetése nem is volna elég gazdag az erdősítés e nagyszabású programjának keresztülvitelére, vannak hatalmas vállalatai, nagy részvénytársaságai, takarékpénztárai, biztosító intézetei, melyek tartaléktőkéiket az erdőrekonstrukció nagy művében gyümölcsözőleg helyezhetnék el, anélkül, hogy az adófizetők zsebébe kellene nyulni. Így, amint a helyzet áll, igen jogosult az aggodalom azok részéről, akik a francia parlamenti viszonyokat ismerik, hogy a kamra apró érdekképviselői aligha fognak hozzájárulni szavazatukkal a javaslat törvényerőre emeléséhez s ezzel megint elodázást nyer az erdősítésnek fontos nemzeti ügye, mely egyedül képes Franciaország fenyegetett mezőgazdaságát megmenteni a válságtól.

Pedig most, amikor nemcsak a földmivelés, de az ipar érdekei is mind sürgetőbben követelik az erdőállomány szaporítását, amikor Anglia évszázadok mulasztásait készül pótolni az erdősítés terén, Franciaország sem vonhatja ki magát többé a kultúra és civilizáció e mindennél égetőbb problémájának megoldása alól, amelytől egész jövője függ. Azok az elvek, melyek a

törvényhozási tárgyalások alapjául szolgáló tervezet rendelkezéseit átlengik, sok anyagot nyújthatnak ugyan a kritikára és a politikai opportunitás szempontjából érvényesíthető kifogásokra, amennyiben a magánjogi viszonyok egész területére kiható következményekkel járnak, de mindenesetre igazolják azt a várakozást, melylyel ma már a kontinens minden kulturnépe tekint az elpusztult erdőségek felújítására irányuló törekvések elé.

Meg kell itt még említenünk, hogy a francia földművelésügyi miniszter múlt év február 28-án egy parlamenten kívüli bizottságot is nevezett ki a legelők javításával összefüggő kérdések tanulmányozására, kapcsolatban a befásítás ügyével és annak terhei csökkentésével. Ennek a bizottságnak feladata a műveletlen földek értékének emelését s a magánerdőségek fenntartását is vizsgálatai körébe vonni be, azonkívül tanulmányozni az új jövedelmi adórendszer visszahatását is az erdőbirtokra. Munkálatai eredményeit azonban még eddig nem hozta nyilvánosságra.

Tüzetes vizsgálat alá vették ellenben a vállalkozás és a fakereskedelem kinövéseit is, mint amelyek az erdők pusztulásának kiváltképeni okai, anélkül azonban, hogy ebben az irányban eddig törvényhozási intézkedésekre került volna a sor.

Máskülönben két irányban nyilvánul meg a közvélemény a legszükségesebb teendők tekintetében. Vannak, akik a magánosoknak és egyesületeknek nyújtandó kedvezményekben látják legsikeresebb módját annak, hogy az érdekeltség új erdők ültetésére s a létezők megóvására serkentessék, míg a másik tábor mindenképp az erdők irtását akarja megszüntetni s egyuttal az erdőbirtokra nehezedő tulságos terhek könnyítését elérni, amelyek Franciaországban némely esetekben az erdő tiszta hozadékának 45—50—60⁰/₀-át is meghaladják, sőt azt nem ritkán teljesen feleméztik. Végül a szoczialisták azt az álláspontot foglalják el, hogy az állam váltsa meg az 50 hektáron felüli erdőségeket abban a mértékben, amint eladásra kerülnek, vagy pedig irtásukat kéri.

Ennyi különböző érdekszálból összeszövődő s a közgazdasági élet minden körére kiható akciónál bizonyára van némi jogosultsága azok nézetének is, akik óvnak az elszietett lépéstől s egységes megérlelt terv koncepciójának adnak előnyt a részleges kísérletezésekkel szemben. Ennek a felfogásnak adott

hangot *Vigouroux* képviselő is, aki érinti már a pénzügyi kérdést is, ennek oly megoldását javasolva, hogy egyelőre a régi korona-erdőségeket váltsa meg az állam a „*Credit foncier*” közbejöttével, mely csekély annuitásos törlesztés mellett előlegezné a kölcsönt erre. S valóban Franciaország, mely tőkáját idegen papirokban, idegen gazdasági, ipari és kereskedelmi érdekek előmozdítására kamatoztatja, elég tőkeerősnek látszik arra, hogy egy nagyszabású erdőfejlesztési programnak is rendelkezésére adja a szükséges összegeket, amelyekkel erdős tájai szépségét emelheti, nemzeti vagyontőkéjét szaporíthatja, éghajlatát, vizei folyását szabályozhatja, fönnttarthatja az egyensúlyt havasainak, völgyeinek és partvidékének forgalma és termelése közt s nem legutolsó sorban a vidék fenyegető elnéptelenedésének is utját szegheti. Nem szabad feledni ugyanis, hogy az 1892-diki statisztika szerint 6,200.000 hektár teljesen műveletlen terület értékesítéséről van szó, melynek kétharmadrésze alkalmas befésítésre. Ennél a feladatnál az állam direkt közreműködése nem nélkülözhető, annál is inkább, mert Franciaországnak sokkal sürgősebb az erdőkérdés megoldása, még mint Angliának is. Anglia éghajlata, — tudjuk — enyhe, egyenletes és nedves, környező vizei folytán; folyói rövidek, medrök eleinte keskeny és sekély, hogy aztán hirtelen kiszélesedve, a legnagyobb hajók befogadására alkalmas torkolatokat képezzenek, holott Franciaországban az erdős sűrűségek csökkenése vagy hiánya szárazságot von maga után, az éghajlat szigorát fokozza s egyaránt sújtja a hegylakót, a sík völgyek földművelő népét s a folyami vagy tengeri kikötők kereskedő népét. Végre pedig Franciaországnak nincs szüksége új erdőkezelői személyzet megteremtésére sem, mint Angliának, mert mintaszerű erdőszemélyzete kiállotta a próbát s évente 34 millió frankot hajt az államkincstárnak. A személyzet szaporításáról pedig úgy is gondoskodni kell a legközelebbi jövőben, ha az összes magán-erdőségek, vagyis a francia erdőségek $\frac{2}{3}$ -ának kezelését átveszi az állam. E tekintetben tehát semmi nehézség nem állana utjában az erdős területek szaporításának s állami üzembevételének.

(Folytatása következik.)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

I.

FELHIVÁS A MAGYAR ERDŐBIRTOKOSOKHOZ ÉS ERDŐTISZTEKHEZ.

*A magyar erdőgazdaság történeti emlékeinek megőrzése és
összegyűjtése ügyében.*

970/1908. sz.-hoz. — Az Országos Erdészeti Egyesület az ezred-
éves ünnepélyek alkalmából 1896-ban Tagányi Károly által össze-
gyűjtette az ország erdőgazdaságának multjára vonatkozó fontosabb
okmányokat s azokat az Erdészeti Oklevéltár három kötetében ki
is adta. (Az Oklevéltár 20 K kedvezményes áron az Országos
Erdészeti Egyesülettől, Budapest, V. ker. Alkotmány-utca 6. sz.
beszerezhető.)

Ez a mű a magyar erdészet történetének majdani megírásához
igen becses adatok nagy mennyiségét nyújtja, de még sem teszi
feleslegessé, hogy meg ne óvjuk a még sok helyen található
történeti emlékeket, amelyek okmányok, gazdasági leírások, emlék-
íratok, üzemtervek és térképek alakjában még elkerülték a pusztulást,
de számonvéve kevés helyen vannak s általában gondozásban
sem részesülnek. Nehogy ezek gondatlan kezelésével a magyar
erdőgazdaság multját és fejlődését felderítő érdekes és esetleg
pótolhatlan okmányok veszendőbe menjenek, tisztelettel kérjük az
igen tisztelt erdőbirtokos urakat és nemkülömben az erdőtiszt
urakat is, hogy a birtokukban lévő vagy régi irattárakban, családi
levéltárakban stb. felkutatható történeti okmányokat, legyenek azok
bár régi ügyiratok, üzemtervek, gazdasági leírások, emlékiratok,
rajzok vagy térképek, épületek vagy erdészeti szállító eszközök
tervei stb. gondosan megőrizni, tartalmukat röviden jelző jegyzékbe
foglalni s e jegyzék másolatát lehetőleg egyesületünknek (Buda-
pest, V. Alkotmány-utca 6. sz.) megküldeni sziveskedjenek.

Sőt a nagyobb, vagy különösen érdekes gazdaságtörténeti
multra visszatekintő kisebb erdőbirtokok t. tulajdonosaihoz és t.
erdőtisztjeihez azzal a további kérelemmel járulunk, hogy az ekként
összegyűjtendő okmányok és a netalán másutt rendelkezésre álló
adatok alapján uradalmak történeti monografiáit arra hivatottsággal
bíró szakemberek által megíratni sziveskedjenek, ami által nemcsak

tömerdek ma elrejtett s hova-tovább teljes feledésbe menő érdekes gazdaságtörténeti adat tétetnék szélesebb köröknek hozzáférhetővé és őriztetnék meg a feledéstől, hanem a magyar erdőgazdaság általános történetének megírásához szükséges egyik fontos előmunkálat is elvégeztetnék.

Szerény nézetünk szerint ezen történeti monografiák megírása sem pénzügyi, sem más tekintetben nem ütközhetik lényeges akadályokba s hazai szakirodalmunk fejlődése szempontjából is felette kívánatos.

Budapest, 1909. évi június hó 3-án.

Az Országos Erdészeti Egyesület nevében:

Bund Károly s. k.
titkár.

báró Bánffy Dezső s. k.
elnök.

II.

PÁLYÁZAT ERDÉSZETI ÖSZTÖNDIJAKRA.

Az Országos Erdészeti Egyesület „Bedő Albert alapítványá”-ból pályázatot hirdet két 600 koronás ösztöndijra.

Az ösztöndij az Országos Erdészeti Egyesület tagsági kötelekében álló magyar erdőtiszték és erdészeti altiszték olyan szegénysorsu, szorgalmas és jó előmenetelű fiai számára alapított, kik az erdészeti pályára készülnek s szaktanulmányaikat a selmeczi m. kir. erdészeti főiskolán szándékoznak végezni.

A kiirt pályázatban tehát részt vehet minden, erdészeti pályára készülő, középiskolákat végzett, vagy a selmeczi m. kir. erdészeti főiskola rendes hallgatói közé tartozó ifju, ha 1. kimutatja, hogy atyja mint erdőtiszt vagy erdészeti altiszt, erdészeti szolgálatban áll vagy állott, s mint ilyen az Orsz. Erdészeti Egyesületnek első belépésétől kezdve állandóan és legalább 5 év óta tagja, vagy ha elhunyt, legalább öt éven át haláláig tagja volt s tagsági kötelezettségének mindenben eleget tett; 2. ha hitelesen igazolni képes, hogy szülei sem elegendő vagyonnal, sem elegendő jövedelemmel nem bírnak arra, hogy őt tanulmányai végzéséig kellő anyagi ellátásban részesíthessék; 3. ha hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy ép és egészséges testi szervezettel s különösen hibátlan látó és halló érzékkel bír; 4. ha az érettségi vizsgát valamelyik középiskolában jó sikerrel letette s amennyiben már a selmeczi m. kir. erdészeti főiskola rendes hallgatói közé tartozik

egyszersmind az ott eddig megtartott vizsgákat is a rendes hallgatók számára előírt összes tantárgyából jó sikerrel kiállotta s mindezeket eredeti érettségi bizonyítvánnyal s illetve a selmeczi erdészeti főiskola bizonyítványával igazolja.

A bélyegtelen folyamodványok ezen feltételeknek megfelelően felszerelve f. é. augusztus hónap 20. napjáig az Orsz. Erdészeti Egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) terjesztendők be. Az ösztöndíj a folyamodók közül a legérdemesebbnek ítéltetik oda s a selmeczi erdészeti főiskolára történt beiratkozás után egyenlő havi részletekben f. é. október hónap 1-től kezdve tétetik folyóvá.

Az ösztöndíjat az elnyerő tanulmányának teljes befejezéséig élvezi s csak akkor veszti el, ha a félévi vizsgákon a rendes hallgatókra nézve kötelező vizsgát egy vagy több tárgyból letenni indokolatlanul elmulasztja, vagy a vizsgákon egy vagy több tárgyból ki nem elégitő osztályzatot nyer, avagy az egy féléven át hallgatott kötelező tantárgyából nyert jeles és jó osztályzatai együttvéve az összes osztályzatok 60%-át el nem érik, vagy végül, ha erkölcsi magaviselete bármi tekintetben kifogás alá esik.

Budapest, 1909 június hó.

A titkári hivatal.

IRODALOM.

Lapszemle.

Fényigényes és árnytűrő fanemek. Fényélvezet és talajnedvesség. A „Centralblatt“ f. d. ges. Forstwesen — egyik utóbbi száma hosszabb cikket közöl erről a tárgyról *Cieslar* A. dr. bécsi főiskolai tanár tollából.

Ugy vélem, nem teszek rossz szolgálatot az E. L. olvasóinak, ha a cikket, mely tulajdonképen válasz Fricke beutniczi erdőmesternek (mostani eberswaldei tanárnak) a „Centralblatt“ 1904. évi évfolyamában megjelent cikkére, röviden ismertetem.

Bár a világosságnak a növények fejlődésére való jelentékeny hatását Fricke is elismeri, ezt a befolyást nem abban találja, hogy bizonyos fanemek a megritkított erdő mérsékelt árnyékában nem

tenyésznek kellőképen, hanem abban, hogy minden erdei fane-münk alkalmazkodik az éppen rendelkezésére álló megvilágítás mérvéhez.

Szerinte az „ugynevezett“ fényigényes fanemeknek éppen úgy képződhetik árnyékban nőtt alakjuk s ezáltal az állóerdő árnyékában éppen úgy alkalmazkodhatnak a tenyészeti viszonyokhoz, amint az „ugynevezett« árnytűrő fanemek is képezhetnek napsütötte termőhelyeken fényigényes, világosságban nőtt változatokat.

Ámbár Fricke nem írja körül pontosan, vajjon alkalmazkodás alatt csak külalakbeli sajátságokat ért-e, melyeket egyes példányok nemzedékek során át öröklés útján szereztek meg, vagy pedig egyes példányoknak életük folyama alatt a megvilágítási viszonyokhoz való alkalmazkodását, mindazonáltal a Fricke cikkének nemcsak gondolatmenete, de czime is („Fényigényes és árnytűrő fanemek, egy tudományos szempontból nem indokolt tétel“) ez utóbbira engednek következtetni.

Ha a balfogásokat el akarjuk kerülni — mondja Fricke — szakitanunk kell a fényigényes és árnytűrő fanemeknek tudományosan amugy sem indokolt megkülönböztetésével s nem világosságban és árnyékban, de szabad és védett állásban nőtt alakokat kell megkülönböztetnünk, mert ezeknek az alakoknak a kiképződésénél nem a megvilágítás mérve, de a különböző levegő- és talajnedvességhez, valamint a különböző transpiracionális viszonyokhoz való alkalmazkodás játszsza a főszerepet.

Ezért ha a természet törvényeinek megfelelően akarunk eljárni, ne a felülről jövő megvilágítással, hanem alant, a gyökerek versenyével törődjünk.

Csak akkor lesz módunkban — mint Fricke állítja — szakítani a tarvágásokkal, melyek a talaj termőerejének fenntartására és értékes műfaállományok nevelésére egyaránt károsak, s így fogjuk azokat a természet törvényeinek megfelelő gazdálkodási móddal pótolhatni.

Evvel szemben Cieslar elismeri ugyan a gyökérversenyt és talajnedvesség fontosságát, de fenntartja az eddig is általánosságban vallott elvet, hogy a világosságnak az erdei fák fejlődésére és kivált azok tömeggyarapodására nagyon jelentékeny befolyása van, hogy az egyes fanemek érzékenysége a beárnyékolással szem-

ben különböző s ezért változó, illetve fanemenkint eltérő az a minimális fényélvezet is, amely mellett még megélni képesek.

Éppen ezért indokoltnak tartja az „árnytüdő” és „fényigényes” megkülönböztetésnek továbbra leendő fentartását, még pedig annál inkább, mert a fanemenkint különböző minimális fényszükségletet sem a gyökereknek teljesen szabad fejlődése, sem a talajnedvesség mesterséges fokozása nem pótolhatják.

Állításait kétféle kísérlettel igazolja.

Az első kísérletsorozat célja bebizonyítani azt, hogy a különböző fanemek fejlődése egyenlő talajviszonyok és egyenlő mértékű beárnyalás mellett nagyon eltérő.

E célból lucz-, erdei-, fekete-, vörös- és jegenyefenyő-magot vetett be a lehetőleg egyenletesen előkészített ágyakba sorvetéssel s az egyes ágyakat különböző mértékben árnyékolta a következő módon készített léczrácsokkal:

10 cm magas keretre szegezett

I. 1 cm széles léczeket egymástól 3 cm. távolságra. Mivel számítása szerint itt a léczek a megvilágítandó felületnek $\frac{1}{4}$ részét foglalták el, a megvilágítás mérvét a teljes napfény $\frac{3}{4} = 0.75$ részével vette egyenlőnek.

II. 1 cm széles léczeket egymástól 2 cm távolságban: $\frac{2}{3} = 0.66$ rész megvilágítás.

III. 2 cm széles léczeket egymástól 3 cm távolságra: $\frac{3}{5} = 0.60$ rész megvilágítás.

IV. 1 cm széles léczeket egymástól 1 cm távolságra: $\frac{1}{2} = 0.50$ rész megvilágítás.

V. 2 cm széles léczeket egymástól 2 cm távolságra: $\frac{1}{2} = 0.50$ rész megvilágítás.

VI. 3 cm széles léczeket egymástól 3 cm távolságra: $\frac{1}{2} = 0.50$ rész megvilágítás.

VII. 2 cm széles léczeket egymástól 1 cm távolságra: $\frac{1}{3} = 0.33$ rész megvilágítás.

VIII. 3 cm széles léczeket egymástól 1 cm távolságra: $\frac{1}{4} = 0.25$ rész megvilágítás.

IX. a kilencededik ágyat nem fedte be ráccsal, hanem csupán a sorszakozókat takarta be mohával s ezt egy szélesebb lécczel lenyomtatta, végül

X. a tizedik ágyat teljesen szabadon hagyta.

(A legutolsó módozatot a jegenyefenyőnél mellőzte s a többi fanemnél is csak egyéves korukig alkalmazta.)

Az ágyakat mindjárt a vetés után beárnyalta, kikelés után a keretet a talajtól 10 cm-re, s később a szükséghez mérten még feljebb emelte.

A kísérleteknek bár nem teljesen egyöntetűen számított eredményeit a következő 4 táblázat tünteti fel:

I/A. Egyéves lucz-, fekete-, erdei- és vörösfenyő.

Az ágy száma	A megvilágítás mérvé	Luczfenyő			Feketefenyő			Erdeifenyő			Vörösfenyő		
		Átlagos csemeteszám soronként	100 csemété nyerskőb-tartalma cm ³	Kőhatalom a IX-hez viszonyítva $\frac{1}{10}$ -ban	Átlagos csemeteszám soronként	100 csemété nyerskőb-tartalma cm ³	Kőhatalom a IX-hez viszonyítva $\frac{1}{10}$ -ban	Átlagos csemeteszám soronként	100 csemété nyerskőb-tartalma cm ³	Kőhatalom a IX-hez viszonyítva $\frac{1}{10}$ -ban	Átlagos csemeteszám soronként	100 csemété nyerskőb-tartalma cm ³	Kőhatalom a IX-hez viszonyítva $\frac{1}{10}$ -ban
X.	Árnyékolás és mohatakaró nélkül	7	9·47	—	43	136·49	—	15	88·05	—	1	31·7	—
IX.	Árnyékolás nélkül, a talaj mohával takarva	156	16·36	100	135	93·43	100	192	59·20	100	88	54·5	100
	Megvilágítás												
I.	Lézráccsal árnyékolva	127	12·97	79	86	93·54	101	225	41·01	69	42	36·5	67
II.		144	15·11	92	93	73·05	78	245	41·57	70	59	24·0	44
III.		161	14·73	90	108	69·50	74	296	40·14	68	94	30·6	56
IV.		173	13·10	80	112	68·46	73	265	24·30	41	91	25·3	46
V.		184	12·42	76	83	57·80	62	259	20·10	34	84	17·2	31
VI.		174	14·32	87	141	62·34	67	264	31·20	53	83	24·2	44
VII.		194	10·56	64	143	31·77	34	235	12·50	21	71	11·4	21
VIII.		209	8·79	54	116	25·59	27	213	11·10	19	78	7·1	13

Mellőzve Cieslar hosszadalmas fejtegetéseit, az eredményekből levont következtetéseket kívánom csak röviden ismertetni.

A beárnyékolás fokozásával, vagyis kevesebb fény élvezete mellett a fatömegtermelés végeredményében minden fanemnél apad ugyan, de az apadás mérvé fanemenként nagyon különböző.

Mig ugyanis a VIII. számú ágyban az első év végén ez az apadás a jegenyefenyőnél csak 16⁰/₀-ot tesz ki, addig ugyanolyan kor és körülmények mellett a lucznál 46⁰/₀, a feketefenyőnél 73⁰/₀, az erdeifenyőnél 81⁰/₀, a vörösfenyőnél 87⁰/₀ a fatömeg apadása.

Némi visszaesés mutatkozik a VI. ágyra vonatkozó adatokban, ez azonban Cieslarnak egy jelentéktelen számítási hibájára vezethető vissza.

Ő t. i. a rácsléczek függélyes oldalai által vetett árnyékot nem vette számításba.

I/B. Egyéves lucz-, fekete-, erdei- és vörösfenyő.

Az ágy száma	A megvilágítás mérvé	Lucz-fenyő	Fekete-fenyő	Erdei-fenyő	Vörösfenyő	Megjegyzés
		a csemeték átlagos hossza a gyökérfőtől a tükoronáig				
		mm-ekben % ₀ -ban az I. ágy-hoz viszonyítva	mm-ekben % ₀ -ban az I. ágy-hoz viszonyítva	mm-ekben % ₀ -ban az I. ágy-hoz viszonyítva	mm-ekben % ₀ -ban az I. ágy-hoz viszonyítva	
X.	Árnyékolás és mohatakaró nélkül	13·71	21·0	16·6	11·5	
IX.	Árnyékolás nélkül, sorközök mohával takarva	19·86	34·5	22·8	13·0	A IX. ágyban mind a négy faneimből kiválandó üde, erőteljes csemeték tejlődtek.
	Megvilágítás	116	163	154	135	
I.	Léczráccsal árnyékolva	0·75	21·1	14·8	9·6	Az utolsó 2 ágyból származó erdei-, fekete- és vörösfenyőcsemeték nagyon gyengék, nyugrák, teljesen használhatatlanok.
II.		100	100	100	100	
III.		0·66	23·3	15·3	10·5	
IV.		0·60	22·9	17·5	11·7	
V.		0·50	27·6	20·8	13·7	
VI.		0·50	26·3	21·9	12·9	
VII.		0·50	23·9	16·9	12·0	
VIII.		0·33	34·2	25·0	14·5	
	0·25	133	155	184	176	

Ezeknek figyelembevételével a megvilágítás mérvére számított arányszámok módosulnak, a IV—VI. számú ágyak pedig éppen megfordított sorrendben lesznek — egyenlő léczvastagság mellett — besorozandók, mivel ugyanakkora (3 cm széles) léczfelület árnyékához a VI-nál 1, az V-nél 2, a IV-nél 3 függélyes oldal árnyéka számítandó hozzá.

Ha a magasságokat figyeljük meg, látjuk, hogy az árnyékolás a hossznövekvést az első időben fokozza ugyan, de a csemetéknek ez a felnyurgulása a silány tömegnövekvés mellett csak ártalmasnak mondható.

II. Jegenyefenyő.

Tételszám		A z á g y s z á m a								
		IX.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
		Árnyékolás nélkül mohataróval	Megvilágítás 0·75	Megvilágítás 0·66	Megvilágítás 0·60	Megvilágítás 0·50	Megvilágítás 0·50	Megvilágítás 0·50	Megvilágítás 0·33	Megvilágítás 0·25
1	Egyéves csemeték száma átlag soronként (összesen) ...	11	8	13	15	14	19	19	20	10
2	100 darab egyéves csemete nyersköbttartalma cm^3 ...	25	20	26	26	21	21	21	21	21
3	100 drb egy éves csemete nyersköbttartalma a IX. ágyhoz viszonyítva $\%$...	100	80	104	104	84	84	84	84	84
4	100 drb hároméves csemete nyersköbttartalma, a IX-hez viszonyítva $\%$ -ban cm^3 ...	650	520	470	420	260	300	360	160	90
5	100 drb hároméves csemete nyersköbttartalma, a IX-hez viszonyítva $\%$ -okban cm^3 ...	100	80	72	65	40	46	55	25	14
6	A hároméves csemeték átlagos hossza a gyökérfőtől a csucsrügyig mérve cm ...	11·9	11·8	12·9	12·7	10·6	11·9	12·5	10·6	9·1
7	Csemetehosszuság IX-hez viszonyítva ...	100	99	108	107	89	100	105	89	76
Az árnyékoló rácsok a hároméves csemetékről eltávolítottak.										
8	A csemeték hosszajtása a 6-ik életévben ...	14·7	7·2	8·9	8·2	6·5	6·1	6·8	5·4	4·3
9	100 drb 6 éves csemete nyersköbttartalma a 6-ik év végén dm^3 ...	21·5	12·5	14·5	14·5	12·5	9·0	12·0	6·5	2·0

Feltűnően előnyösnek mutatkozik a csemetesorok közeinek mohával való takarása, mert így teljes világosság mellett fokozzuk a talaj nedvességét.

A fekete- és erdeifenyőnél ebből a szempontból mutatkozó ellentmondás arra vezethető vissza, hogy Cieslar az egy sorban

tenyésztett csemeték számát a kísérleteknél nem vette figyelembe.

Ha e két fanemnél nem lett volna a IX. ágyban soronkint háromszor, illetve tizenháromszor annyi csemete, mint a X-ben, úgy ezek nem maradtak volna annyira el fatömegtermelés tekintetében a X. ágyban levők mögött, sőt tán meg is előzték volna azokat, mert a gyéreb állásnak ebben a tekintetben rendkívüli befolyása van. Ezt éppen mi máramarosiak igazolhatjuk, akik a csemetesorok ritkítását már évek óta gyakoroljuk.

III. Kétéves lucz-, fekete-, erdei- és vörösfenyő.

Az ágy száma	A megvilágítás mérvé	Luczfenyő		Fekete-fenyő		Erdeifenyő		Vörösfenyő		
		nyers sulya								
		100 drb csemetének	a IX. ágyhoz viszonyítva	100 drb csemetének	a IX. ágyhoz viszonyítva	100 drb csemetének	a IX. ágyhoz viszonyítva	100 drb csemetének	a IX. ágyhoz viszonyítva	
		gramm	0/0	gramm	0/0	gramm	0/0	gramm	0/0	
IX.	Árnyékolás nélkül, sorközök mohával takarva	121	100	264	100	357	100	2256	100	
I.	Mindhét évi tenyésztési időszak alatt léczrácsosál árnyékolva	Megvilágítás 0.75	91	75	370	140	191	53	613	27
II.		" " 0.66	75	62	200	76	166	46	402	18
III.		" " 0.60	70	58	158	59	95	27	431	19
IV.		" " 0.50	50	41	116	44	100	28	247	11
V.		" " 0.50	61	50	90	34	81	23	235	10
VI.		" " 0.50	47	39	114	43	107	29	347	15
VII.		" " 0.33	31	25	65	25	37	10	A beárnyékolás következtében a második évben elpusztultak	
VIII.		" " 0.25	29	24	A beárnyalás következtében a második évben elpusztultak					

A kétéves csemetékről vett adatok még inkább igazolják a fanemek különböző viselkedését.

Itt a VIII. ágyban a lucz sulytermése csak 24^{0/0}-a a IX. ágyénak, az erdei- és feketefenyő a VIII., a vörösfenyő VII. és VIII. ágyban teljesen kipusztult.

A feketefenyősoroknak a IX. ágyban észlelt túlságos sűrűsége káros befolyását itt is érezteti.

Lássuk már most a jegenyefenyőt.

Ennél a mérsékelt árnyalás az első évben a tömegtermelést fokozza, a harmadik év végére azonban már a legmérsékeltőbb árnyalás mellett is elvész a tömegnövekedés 20⁰/₀-a.

A hosszúsági növekvést az árnyékolás a 3-ik év végéig alig befolyásolja, de a sulybeli adatok annál feltűnőbbben igazolják a tartósan árnyékolt csemeték felnyurgulását.

(Cieslar tapasztalatai szerint az árnyékolt jegenyefenyő sokkal hosszabb oldalhajtásokat ereszt s így iparkodik nagyobb fényfelfogó felülethez jutni.)

A tartós, erős beárnyalás káros hatása a jegenyefenyőnél még a beárnyékolás eltávolítása után is mutatkozik.

Ezt igazolja a kimutatás két utolsó sora, melyekből kitűnik, hogy a hosszasan árnyékolt csemeték még a kiültetést követő harmadik évben is messze elmaradnak a nem árnyékoltak mögött, még pedig hossznövekvés tekintetében 40—70⁰/₀-kal, tömeggyarapodás tekintetében pedig 33—90⁰/₀-kal.

Ezekkel a kísérletekkel Cieslar bebizonyította azt, hogy az egyes túlevelűek nem egyformán tűrik az árnyékolást.

További kísérletezése arra irányult, hogy bebizonyítsa, miszerint a minimális fényszükségletnél kisebb megvilágítás mellett a talajnedvesség mesterséges fokozása, valamint a főállomány gyökereinek versenytől való megszabadítás sem képes az alserdényt életben tartani.

E célból jól záródott 21 éves Douglas-fenyő és erdeifenyő-állományokban rendezte be apró, egyenkint 0,64 m² nagyságu kísérleti területeit, melyek közül egyiknél csupán a talajt művelte meg, a másik kettőnél ellenben a felső talajréteget 40 cm mélységig az állófák gyökereinek szárító hatása alól is kivonta azáltal, hogy a kísérleti területet egy ilyen mélyre sülyesztett deszkakerettel választotta el a szomszédos állóerdő talajától.

Az elkerített területek egyikét mindannyiszor, amikor három egymás után következő napon át csapadék nem volt, dusan megöntöztette.

A későbbi kísérletek során még két kísérleti területet rendeztek be a már említett Douglas-fenyőfiatalos egy kis tisztásán, melyek egyikét szintén deszkakeretbe foglalta, másikat nem s még később ugyanitt az öntözéssel is kísérletet tett.

A kísérleti területeket azután 1—2 éves különböző fenyő-csemetékkel, néhány bükk- és kocsányos tölgyecsmetével ültette be.

A megvilágítás mérve a Douglas-fenyőállományban $\frac{1}{22}$, az erdeifenyőállományban $\frac{1}{7}$, a kis tisztáson pedig $\frac{1}{8}$ részét tette a teljes napfénynek.

A talajnedvességre vonatkozólag végzett vizsgálatok szerint szárazság idején a deszkakeretbe foglalt kísérleti területek 2·3—2·8, a mesterségesen öntözöttek 7·0 súlyszázalékkal több vizet tartalmaztak, mint a kísérletek teréül választott állományok többi, a gyökerek szárító hatásának kitett részei.

Mellőzve a félévenkint megfigyelt jelenségek részletes leírását, a végeredményeket röviden a következőkben foglalhatjuk össze:

Míg a Douglas-fenyő fiatalos teljes árnyékában 1—3 év alatt az összes csemeték elpusztultak, daczára a részben mesterséges uton fokozott talajnedvességnek, addig az erdei fenyőállomány mérsékelt árnyékában, valamint a kis tisztáson, ahol pedig csak felső megvilágításban volt részük, a vörös-, erdei-, fekete- és sima-fenyő csak egy évvel később pusztult el, a lucz- és a Douglas-fenyő sinylődött ugyan, de megélt, ellenben a jegenyefenyő, a bükk és a kocsányos tölgy türhetően tenyészett.

A gyökerek átvágásának, valamint a mesterséges öntözésnek semmi előnyös hatása nem mutatkozott.

Mindenesetre feltűnő az a jelenség, hogy az általánosan fényigényesnek ismert kocsányos tölgy a beárnyékolással szemben rendkívüli szívósságot tanusított.

A kísérletekből a következő tanulságokat vonhatjuk le:

1. Egyes fanemeinknek különböző mértékű fényélvezetre van szükségük ahhoz, hogy megfelelően tenyészzenek s hazai túlevelű fanemeink a következőkép sorakoznak fényigényesség szempontjából egymás után: vörösfenyő, erdeifenyő, feketefenyő, lucz és végül a jegenyefenyő.

A kísérlet tárgyául választott többi túlevelű közül a sima-fenyő az erdeifenyőhöz, a Douglas a luczhoz, a Nordmann-fenyő a jegenyefenyőhöz áll legközelebb s ugyancsak ehhez hasonlóan viselkednek a bükk és a kocsányos tölgy is.

2. A talaj és levegő nedvességének kivált a hossznövekvés szempontjából van nagyon lényeges befolyása a csemeték fejlődésére.

Ha azonban a csemeték a minimálisan szükséges megvilágítást nélkülözik, sem a talajnedvesség mesterséges fokozása, sem a gyökerek szabad fejlődésének biztosítása nem képes őket életben tartani.

Ahhoz, hogy a legkedvezőbb tömeggyarapodást elérhessük, a két tényezőnek, a világosságnak és talajnedvességnek kedvező együttműködése szükséges.

3. A felhozott okokból vetővágásainknál ne legyünk tulságos óvatosságok, mert a fiatalos növekvését az erős árnyék már az első időben is károsan befolyásolja.

4. Viszont ügyelnünk kell arra, hogy tulságos ritkítás által a talajt ne tegyük ki a tulságos kiszáradás veszélyének, amit az ilyenkor buján felverődő gyom még inkább elősegít. Nedves, üde talajban ugyanis a fiatalos sokkal könnyebben települ meg, amit az I. táblázatnak a soronként kikelt csemetékre vonatkozó adatai eléggé igazolnak.

5. A hosszú ideig beárnyékolat fiatal csemete későbbben is elmarad a mögött, amely kezdettől fogva elegendő világosságot élvezett. Ezért természetes fiatalosainkat jókor szabadítsuk fel, mert már a 2—3 évig tartó beárnyalás is évek hosszú során át megbosszulja magát.

A csemetenevelésre vonatkozólag is levonhatunk néhány üdvös tanúságot. Friss vetéseink sorközeit takarjuk le mohával, így sokkal kedvezőbb csirázási %-ot fogunk elérni s a moha alatt üdén maradó talajban csemetéink sokkal jobban fognak fejlődni.

(Ezt az eljárást Tomcsányi erdőigazgató ur rendeletére az erdőigazgatóság csemetekertjeiben már ez évben is nagyban megpróbáljuk.)

Magas árnyékolást (ágtakarást) még az árnytűrő jegenyefenyőnél is csak ott alkalmazzunk egyéves koron túl, ahol tartani lehet attól, hogy e gyenge friss hajtásokat a késői fagyok lecsipik s e veszedelem elmúltával azonnal távolítsuk el a takarót.

A mohatarakás alkalmazása megment bennünket attól a veszedelemtől, hogy a talaj felszínének tulságos felmelegedése folytán csemetéink gyökérfője kiesnék s az egyébként teljesen épnek látszó csemeték kidőljenek.

Végül, ha mindenáron ráccsal akarunk árnyékolni, inkább olyan rácsot használjunk, melyen szélesebb léczek szélesebb sor-
közökkel váltakoznak.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

FELHIVAS

*az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező
alapból az 1909/1910. tanévben kiosztható segélyek ügyében.*

7827/1909. I. A—2 sz. — A m. kir. földművelésügyi minisz-
terium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdészeti tisztviselők
gyermekeinek nevelését segélyező alapból az 1909/1910. tanévre
szóló segélyek az 1906. évi 79981. szám alatt jóváhagyott szabályzat
8. szakaszának 4. pontja értelmében a folyó év július havában
osztatnak ki.

Az idézett szabályzat értelmében segélyben részesülhetnek:
az állami erdészetenél (kincstári erdőknél, állami kezelésbe vett
községi stb. erdőknél, erdőfelügyelőségeknél, a selmeczbányai
erdészeti főiskolánál, az erdőőri szakiskoláknál és erdészeti kísérleti
állomásoknál) alkalmazott tényleges szolgálatban álló, nyugdíjazott
és elhalt összes tisztviselőknek (erdőtiszteknek, erdészeti tanároknak,
erdészeti mérnököknek, kincstári erdészeti orvosoknak, erdőszám-
vevőségi tisztviselőknek, irodatiszteknek) mindkét nembeli gyermekei,
illetőleg árvái, ha az alább felsorolt belföldi intézetek valamelyi-
kének rendes tanulói közé az 1909/1910. tanévre felvétetnek,
továbbá — amennyiben már megelőzőleg is iskolába jártak volna —
ha a tanulmányi előmenetelt igazoló bizonyítványaikban kitüntetett
összes osztályzatok legalább fele kitűnő, jeles, igen jó, vagy jó.

Elégtelen osztályzat a segélyezést kizárja.

Tornából, énekből, valamint az egyes nem kötelező tan-
tárgyakból nyert osztályzat az igényjogosultság megállapításánál
számításba nem vétetik.

Azok a tanintézetek, melyeknek rendes tanulói a szabályzat
18. §-a szerint segélyben részesíthetők, a következők:

A) *Fiugyermekek részére:*

1. az erdészeti főiskola,
2. gimnáziumok,

3. reáliskolák,
4. a felső kereskedelmi iskolák,
5. felső ipariskolák és
6. polgári iskolák.

B) *Leánygyermek részére:*

1. tanítónő-, óvónő- és nevelőnőképzők,
2. női kereskedelmi tanfolyamok,
3. felsőbb leányiskolák és
4. polgári leányiskolák.

C) *Mindkét nembeli gyermek részére:*

1. az elemi iskolák azzal a korlátozással, hogy a fiugyermekek és az I—IV. osztályba járó leánygyermek részében csak akkor részesülhetnek, ha megfelelő helybeli tanintézet hiányában másutt kénytelenek tanulni;

2. a siketnémák, vakok stb. oktatására szolgáló gyógypedagógiai tanintézetek és pedig tekintet nélkül a gyermekek életkorára és előképzettségére.

Más tanintézetek tanulói és a fentebb felsorolt tanintézetek rendkívüli, vendég- és magántanulói, nemkülönben a különböző időszaki (téli, esti stb) tanfolyamok hallgatói a segélyben nem részesíthetők.

A segélyek adományozása a folyamodó tisztviselő, illetve árva vagyoni viszonyainak számbavételével történik. Egyenlő igényjogosultság mellett előnyben részesülnek az árvák s azok a tisztviselők, kiknek több ellátatlan gyermekük van, vagy akiknek hivatali székhelyén megfelelő tanintézet nincs.

A segélykiosztásnál az atyának érdemessége is figyelembe vétetik.

Egy tisztviselő rendszeren csak egy gyermek nevelésére nyerhet segélyt; 2 gyermek, vagy rendkívüli esetben 3 gyermek után csak akkor, ha az illetőnek első esetben legalább 4, vagy a második esetben legalább 5, még szülői ellátást igénylő gyermeke van.

A segély a szabályzat értelmében mindenkor csak egy-egy tanévre adatik, a segélyben részesülő a következő tanévben is részesülhet segélyben, de csak új kérvény alapján.

A segélyek minden év szeptember havától kezdve tíz egyenlő havi részletben szolgáltatnak ki, de csak abban az esetben, ha a

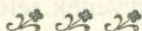
gyermek tényleg a fent elősorolt tanintézetek valamelyikében tanul, illetőleg az első részlet akkor, ha a gyermek az illető tanintézetbe fölvetetett.

A segélyezés iránti kérvényekben kitüntetendő a folyamodó ellátatlan gyermekeinek száma s a gyermekek által esetleg élvezett ösztöndíj vagy más ilyenmü állandó segély összege s a kérvényhez a gyermek, illetőleg a gyermekek legutolsó iskolai bizonyítványai, nemkülönben a szülők vagyoni állásáról szóló hatóságí bizonyítvány, illetve atyátlan, anyátlan árváknál az árvaszék igazolványa csatolandó.

Az érdekelt szülők, illetőleg gyámok felhivatnak, hogy az alapból nyerhető segélyek iránti kérvényüket szabályszerű bélyeggel ellátva legkésőbb folyó évi július hó 8-ig „Az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző bizottságához“ (Budapest, V., Zoltán-u. 16. sz.) küldjék be. Az ezen határidőn túl beérkező, vagy kellőleg fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Budapest 1909. évi május hó 22-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

A Baranya-, Somogy-, Tolnamegyei Erdészeti és Vadászati Egyesület közgyűlését a f. évben június hó 5-én Barcsen tartotta meg, melyet az elnök akadályoztatása miatt Pánczél Ottó kir. erdőfelügyelő mint I. alelnök délelőtt 11 órakor nyitott meg, szíves szavakkal üdvözölve a megjelent tagokat s a meghívott társegyesületek és törvényhatóságok kiküldött képviselőit.

A közgyűlésen a földmívelésügyi m. kir. minisztériumot Simenszky Kálmán m. kir. főerdőtanácsos, Borsod, Gömör, Heves megyék Erdészeti Egyesületét Mitske Gusztáv egyesületi titkár, Somogy vármegye közönségét Sárközy György főszolgabíró, Pécs szab. kir. várost pedig Suha Rezső erdőmester képviselték. Az Országos Erdészeti Egyesület gróf Széchenyi Bertalant bizta meg képviseltetésével, ki azonban egyéb elfoglaltsága miatt a köz-

gyűlésben részt nem vehetett, míg az Arad-, Temes-, Déva-Lugosvidéki Erdészeti Egyesület képviselésére Pánczél Ottó kéretett fel. A tagok közül megjelentek: Schréter Károly hercegi erdőfelügyelő, Tóth János Máv. főmérnök, Nemes Manó Máv. főmérnök, Ódor Ignác főerdész, Tirts Rezső főerdész, Wenk Ferencz főerdész, Almássy István főerdőmérnök, Tatarek Kálmán erdőmester, Bükkhel János erdőmérnök, Hajek Antal erdész, Saller Kálmán erdész, Töreky Árpád jószágigazgató, Puskás Jenő főerdész, Mayer Gyula főerdész, Dokupil Adolf erdőmester, Schmidt Ferencz főerdész, Peltzmann József erdész, Stern Lajos földbirtokos, Dobó Jenő főerdész, Seeh Jenő főerdőmérnök és Kolossváry Andor titkár.

Napirend előtt az elnök köszönetet mond Sárközy György barcsi főszolgabirónak a közgyűlés és galamblovóverseny előkészítése és rendezése körül kifejtett szives fáradozásaiért, a Neuschloss-féle nasici tanningyár és gőzfűrész részvénytársaságnak, hogy lehetővé tette hirneves barcsi fatelepének és gőzfűrészüzemének megtekintését és beható tanulmányozását; végül a barcsi Kaszinónak a helyiségért, melyet a közgyűlés céljaira átengedni szives volt.

A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után Kolossváry Andor titkár olvasta fel az Egyesület mult évi működéséről szóló jelentését, melyben mindenekelőtt összetartásra, egyszerűetetre buzdítja a tagokat, majd áttér az elmúlt év egyes mozzanataira, jelentvén, hogy a Stainer-féle 45 K-ás adományból az Egyesület 25 K-t Szakály Ferencznek, 20 K-t pedig Faller Andrásnak adományozott, mint akik a mult évben megtartott erdőőri szakvizsgát a legjobb eredménnyel tették le. Sajnálattal konstatálta továbbá, hogy az egyesület által a három vármegye érdemes erdő- és vadőreinek megjutalmazására kitűzött 8 jutalomdíjáért mindössze csak öten folyamodtak, jeléül annak, hogy az Egyesület intenczióit kevesen méltatták a megérdemelt figyelemre. A folyamodók közül Gáspár Dániel főerdőrnek 50 K, Rózsa József erdőőrnek 30 K, Noll Jakab erdőőrnek 50 K, Csitkovics József vadőrnek 20 K, végül Baller Ferencz erdőőrnek 30 K jutalom és elismerő oklevél adományoztatott.

Az orrvadászat elleni védekezés ügyében az előző közgyűlési határozatokból kifolyólag az Egyesület úgy a m. kir. kormányhoz,

mint a képviselőházhoz terjedelmes feliratokat intézett, kérve és szorgalmazva az azokban kifejtett sérelmek gyökeres orvoslását.

A titkári jelentés tudomásul adta a közgyűlésnek, hogy az Egyesület rendes tagként belépett az Országos Erdészeti Egyesületbe, az Országos Magyar Vadászati Védegyletbe, a Borsod, Gömör, Heves megyék Erdészeti Egyesületébe, végül az Arad-, Temes-, Déva-, Lugosvidéki Erdészeti Egyesületbe.

Titkár jelenti továbbá, hogy a volt pécsi Polgári Czellövő Egylet vagyona az Egyesület céljaira megszerezhető nem lévén, és tekintettel egyidejűleg az Egyesület anyagi helyzetére, az Egyesület kebelében felállítandó Czellövő Egylet és ifjusági cél-lövő zászlóalj szervezésének előmunkálataira megtett lépések sikerre nem vezettek. Az Egyesületnek 27 alapító és 178 rendes tagja van. Alapító tagok sorába belépett: Frigyes főherczeg bellyei uradalma; rendes tagokul felvétettek: Szeép László számtartó Pécs, Feigler László intéző Köröcsönye, Fekete Gyula intéző Zehi, Reeh József intéző Sumány, Oppelmayer Mihály intéző Bicsérd, Zaruba József intéző Daróczihalma, Truka László intéző Velin, Halka Dániel erdész Homok-Szt.-György, dr. Jakab Lajos ügyvéd Sásd, dr. Kerese György ügyvéd, orsz.-gyül. képviselő Sásd, dr. Margittay Lajos szolgabíró Sásd, Szita József takarékpénztári tisztviselő Sásd, Kissfaludy György segédjegyző Mánfa, Somogyi Miksa körjegyző Magyarország, Lakits Gyula mérnök Pécs, Prinka Jenő földbirtokos Babócsa, pécsi papnevelőintézeti uradalom, Peltzmann József erdész Lábod, gróf Somsich János nagybirtokos Hetes, Stern Béni bérlő Terésienfeld, Stern Lajos földbirtokos Barcs, Töreky Árpád jószágkormányzó Lábod és Ujhelyi Károly m. kir. honvédfőhadnagy Pécs. Titkári jelentés végül felhívja az Egyesület tagjainak figyelmét a földmivelésügyi m. kir. miniszter urnak a természeti emlékek megóvását és fenntartását célzó akciójára. A titkári jelentés tudomásul vétetvén, a számadásvizsgáló-bizottság elnöke: Almássy István terjeszti elő a számadások megvizsgálásáról szóló jelentését, mely tudomásul vétetvén, Seeh Jenő pénztárosnak a felmentés a szokásos fentartással megadatik. Seeh Jenő pénztáros ezek után az 1910. évi költségvetési előirányzatot terjeszti elő, melyet a közgyűlés egyhangulag magáévá tett. A tárgysorozat következő pontját a hároméves ciklus befejezte folytán a tisztujtás képezte.

Titkos választás után egyhangulag megválasztották elnökké: gróf Széchényi Bertalan; I. alelnökké: Pánczél Ottó; II. alelnökké: Márffy Emil; választmányi tagokká: Almássy István, Csik Gyula, ifj. gróf Draskovich Iván, Dokupil Adolf, dr. Egry Béla, Haám Ferencz, Kacskovics Lajos, Kolossváry Andor, Seeh Jenő, Suha Rezső, Szarkássy János, Szuly János, Schréter Károly, Sárközy György, Horváth István, Tatarek Kálmán, gróf Hoyos Miksa, dr. Vámos Károly, ifj. gróf Zichy Ödön, báró Inkey József. A választmányból titkárrá ujjalag Kolossváry Andor, pénztárossá szintén ujjalag Seeh Jenő választottak meg egyhangulag.

A választás befejezte után Mayer Gyula, Dobó Jenő és Schaller Kálmán tagtársaknak írásbelileg a kellő időben benyújtott következő indítványa tüzetett napirendre. „Az 1909. évi állami költségvetésben nyert felhatalmazás alapján a földmívelésügyi m. kir. miniszter elrendelte, miszerint a vezetése alatti minisztérium ügykörében rendszeresített erdőtiszti állások megjelölésére ezután az erdőmester helyett főerdőmérnök, főerdész helyett erdőmérnök, az erdész helyett segéderdőmérnök, az erdészjelölt helyett erdőmérnökjelölt, az erdőgyakornok helyett erdőmérnökgyakornok elnevezés használtassék“. Minthogy e rendelet a nem állami alkalmazásban álló erdőtiszti kar erdészeti főiskolát végzett tagjainak képzettségét figyelmen kívül hagyja, méltánylást érdemlő elismerésben nem részesíti, indítványozzuk, hogy a fennebb idézett miniszteri rendeletről kikerülhetetlenül származó visszas és sérelmes állapot megszüntetése céljából, a Baranya-, Somogy-, Tolnamegyei Erdészeti és Vadászati Egyesület a m. kir. kormányhoz és a magyar orsz. gyűlés képviselőházához intézet feliratokkal hasson oda, hogy a hivatkozott miniszteri rendelet helyett a gazdatisztek minősítésére vonatkozó 1900. évi XXVII. t.-cz. 27. szakaszával analog törvény alkottassék, mely szerint: „erdőigazgató, erdőtanácsos, főerdőmérnök, erdőmérnök, segéderdőmérnök, erdőmérnökjelölt, erdőmérnök gyakornok, erdőmester, főerdész czimert továbbá „okleveles“ jelző kiténtetésével bármilyen erdőtiszti czimert csak az használhat, aki az 1879. évi XXXI. t.-cz. követelte minősítéssel bír“. Az indítvánnyal a közgyűlés ezuttal érdemileg nem kívánt foglalkozni, annak beható tanulmányozására egy 5 tagu bizottságot küldött ki, melynek tagjaiul: Almássy István m. kir.

főerdőmérnök, Vodicska Ferencz kir. törvényszéki bíró, Sárközy György főszolgabíró, Dobó Jenő urad. főerdész és Kolossváry Andor urad. főerdész, egyl. titkár kérettek fel.

A tárgysorozat kimerítettén, elnök a közgyűlést berekesztette.

A rég nem látott szaktársak és jóbarátok ezután közös lakomára gyűltek egybe, melynek jó kedélyben történt elköltése után d. u. 4 órakor az egész társaság átvonult a Neuschlos-féle nasici tanninyár és gőzfürész részvénytársaság hirneves barcsi faipartelepére, melynek tüzetes meg szemlélése és tanulmányozása után Heller Géza, a gyártelep igazgatója tartott magas színvonalu felolvasást a keményfaüzlet hanyatlásáról és ennek okairól. Az osztatlan tetszéssel és mindvégig feszült figyelemmel kísért, valóban érdekes és tanulságos felolvasást a jelenlevők zajosan megélték, mely után a hallottak felett a felolvasó szives engedelmeiből élénk eszmecsere fejlődött ki, melyben részt vettek a felolvasón kívül: Almássy István, Pánczél Ottó, Nemes Manó, Micske Gusztáv, Tatarek Kálmán, Seeh Jenő, Tóth János és Kolossváry Andor. A vita befejeztével ismét fehér asztalhoz ült a társaság, hol a vendéglátó Részvénytársaság házigazdái tisztét, magyaros vendégszeretettel és mindenkit lekötözö szívéllyességgel Heller Géza gyártelepi igazgató töltötte be.

Másnap június hó 6-án d. e. 9 órakor vette kezdetét az Egyesület programmszerű galamblovőversenye a barcsi volt urbéresek erdejében az erre az alkalomra odasereglett tagok és nagyszámu érdeklődő közönség részvétele mellett.

Az ág- és tuskófa ára némely csehországi erdőbirtokon rendkívül magas. E sorok írójának alkalmá volt a f. év tavaszán szakértőként megfordulni egyik déli csehországi nagyobb uradalomban. A luczfenyőből álló erdő vágásterületének egy hektárján az ágfa, a tuskók és az egyszeri alomszedés átlag valamivel több mint 1000 K jövedelmet hajt az uradalomnak, amiből alig 200 K-ra tehető a kiadás, amennyiben az alomszedést az uradalom maga végezteti és helyenkint a tuskóirtás is házilag történik. A törzsfatömeg köbméterje átlag 14 K-ért kel el.

Tölgyfaárak a Spessartban. A rothenbuchi erdőhivatal kimutatást közöl a legutóbbi tölgyfaárverés alkalmával eladásra bocsátott 400 éves tölgyfákról és az elért árakról, melyek a magyar

és szlavoniai tölgyfa árához képest meséseknek mondhatók. Az elért árak a következők:

Erdőrész	A f a t ö r z s				
	hossza <i>m</i>	átmérője <i>cm</i>	köbtar- talma	eladási ára márka	<i>m</i> ³ -kénti ár márka
Hohlstein	9·4	96	6·80	2580	379·41
Glasrück	11·0	82	5·81	2130	366·61
Seepfad	7·0	71	2·77	980	353·79
Denkstein	12·0	78	5·73	1920	335·08
Maüsbuch	9·2	75	4·06	1335	328·81
Karlsweg	8·2	73	3·43	1100	320·70
Seepfad	6·4	76	2·90	920	317·24
Karlsweg	10·0	81	5·15	1605	311·65
Seepfad	5·0	95	3·54	1080	305·09

A Spessart-tölgyfát kiválóan szép szövete és fehér színe miatt kedvelik és finom butorgyártásra és furnirkészítésre használják.

(Fr. L.)

Halálozás. *Brodsky* Gyula szászcoburggóthai hercegi erdőmester, a bolgár polgári érdemrend tulajdonosa, Gömör vármegye törvényhatóságának bizottsági tagja, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja, m. hó 10-én, hosszú szenvedés után, 51 éves korában Vereskőn elhunyt. A boldogultban a Coburg hercegi erdőtisztikar egyik rokonszenves, derék tagját gyászolja. Béke hamvaira!

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Papp* János m. kir. erdőtanácsost a besztercebányai faraktárgondnokságtól a besztercebányai erdőigazgatóság központi szolgálatához (pénztárosnak), *Raner* Sándor m. kir. főerdőmérnököt az óhegyi erdőgondnokságtól az újonnan alakított besztercebányai erdőgondnoksághoz, *Pataki* József m. kir. főerdőmérnököt a kisgarami erdőgondnokságtól a breznóbányai ellenőrködő állomásra, *Bózer* Jenő m. kir. segéderdőmérnököt a zsarnóczai erdőhivataltól az óhegyi erdőgondnoksághoz, *Danielisz* Elek m. kir.

segéderdómérnököt az orsovai erdőhivataltól a zsarnóczai erdőhivatalhoz helyezte át, a besztercebányai erdőigazgatóságnál a pénztárelenőri teendők ellátásával pedig *Pisó Kornél* m. kir. főerdómérnököt bizta meg.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Korai Frigyes* főerdómérnököt az erdőbádonyi erdőgondnokságtól a zólyomi erdőgondnoksághoz (erdőgondnoknak), *Palkó Antal* erdőmérnököt pedig a zólyomi erdőgondnokságtól a lugosi erdőigazgatósághoz (központi szolgálatba).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Fischer Károly* m. kir. erdőmérnököt Garampéteriből Nagybányára s megbizta a fernezelyi erdőgondnokság vezetésével.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Pécsi Ottó* m. kir. erdőmérnökgyakornokot a tótsóvári erdőhivataltól a lippai főerdőhivatalhoz, ifj. *Briestyanszky Endre* m. kir. erdőmérnökgyakornokot pedig a lippai főerdőhivataltól az ungvári főerdőhivatalhoz helyezte át.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Hollós Ferencz* m. kir. főerdómérnököt Dorgosról Nagybocksóra (pénztári ellenőrnek), *Sikó Ármin* m. kir. erdőmérnököt Ogradináról Dorgosra (erdőgondnoknak), id. *Szabó Kálmán* m. kir. segéderdómérnököt pedig Lugosról Ogradinára (erdőgondnoknak) helyezte át.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvetetett az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző bizottságának 1909. évi márczius hó 29-én tartott rendes évnyegyedes ülésén.

Jelen voltak: Horváth Sándor miniszteri tanácsos elnök, Laitner Elek, Havas József miniszteri tanácsosok, Lászlóffy Gábor, Téglás Károly, Péch Kálmán, Nagy Vincze, Simenszky Kálmán, Levitzky Albert, Arató Gyula m. kir. főerdőtanácsosok, Nagy Elek m. kir. főerdőszámtanácsos, Kovács Gábor m. kir. erdőtanácsos bizottsági tagok, Térfi Béla m. kir. főerdómérnök az alap jegyzője, és Huttya Pál m. kir. erdőszámellenőr az alap számvivője.

Elnök üdvözli a megjelent tagokat és az ülést határozatképesnek nyilvánítván, megemlíti, hogy Kócsy János m. kir. főerdőtanácsos bizottsági tag távollmaradását hivatalos elfoglaltságával kimentette.

1. A jegyző felolvassa az alapnak az elmúlt évnegyed végén mutatkozott álladékaról a számvivő által összeállított kimutatást, mely szerint

Az alap álladéka 1908. év végével:

Folyószám	M e g n e v e z é s	A m. kir. postatakarékpénztárnál		A magyar leszámítoló és pénzváltó banknál				Megjegyzés
		készpénzben		értékpapír				
				K	f	K	f	
	<i>Bevétel:</i>							
1	Álladék a múlt évnegyed végén	5840	24	18080	—	220000	—	
	<i>Bevétel a folyó évnegyedben:</i>							
2	Járulékok és adományok ...	15535	82	—	—	—	—	
3	Gyümölcsöző tőkék kamatai ...	—	—	4400	—	—	—	
4	Különféle bevételek ...	—	—	—	—	—	—	
5	Átutalások { a postatakarékpénzt. a leszámítoló bankba	—	—	—	—	—	—	
6	Értékpapírok eladásából ...	—	—	—	—	—	—	
7	Átfutó bevételek ...	—	—	—	—	—	—	
8	Vásárolt értékpapírok ...	—	—	—	—	—	—	
	Összesen ...	21376	06	22480	—	220000	—	
	<i>Kiadás a folyó évnegyedben:</i>							
1	Kiadás az alaptőkéből ...	—	—	—	—	—	—	
2	Kifizetett segélydíjak ...	15170	—	—	—	—	—	
3	Kezelési kiadások ...	—	28	42	—	—	—	
4	Különféle kiadások ...	—	5	88	—	—	—	
5	Átutalások { a postatakarékpénzt. a leszámítoló banktól	—	—	—	—	—	—	
6	Értékpapírok vásárlása ...	—	—	—	—	—	—	
7	Átfutó kiadások ...	—	—	—	—	—	—	
8	Eladott értékpapírok ...	—	—	—	—	—	—	
	Összesen ...	15204	30	—	—	—	—	
	Levonva a bevételből a kiadást, mutatkozik tiszta vagyon ...	6171	76	22480	—	220000	—	
	Ebből az összegből esik:							
	1. az alaptőkére ...	—	—	51	76	170100	—	
	2. a folyó kezelésre ...	6171	76	22428	24	49900	—	
	A folyó kezelésnél kimutatott összegből esik:							
	a) az 1908/1909. tanévre engedélyezett segélyekre ...	—	—	30600	—	—	—	
	b) az 1909/1910. tanévre kiosztható segélyekre ...	—	—	47900	—	—	—	

Budapest, 1908. évi december hó 31-én.

Huttya Pál s. k.
az alap számvivője.

2. Jegyző bemutatja az alapnak 1908. évi zárószámadását.

A zárószámadás az alapszabálynak 8. § 2. pontja alapján megvizsgálás végett Levitzky Albert és Téglás Károly bizottsági tagoknak és Nagy Károly előadónak adatik ki.

3. Jegyző bemutatja Biloveszky Béla m. kir. erdőmérnök kérvényét, melyben az Emilia leányának adományozott 200 K segélynek Erzsi leányára való átruházását kéri, mert Emilia leányát betegsége miatt az iskolából kivenni volt kénytelen.

Mint hogy a kérelmezőnek Erzsi leánya a szülői háznál az elemi iskolát látogatja s ennél fogva az alapszabálynak 18. § c) pontja értelmében segélyben nem részesíthető, a bizottság a kérelmet teljesíthetőnek nem találta és a segélynek folyó évi január hó 1-jétől való beszüntetését és az alaptökéhez való csatlósát rendelte el.

4. Jegyző bemutatja Kovács Pál m. kir. főerdőmérnök kérvényét, melyben az Irma leányának adományozott 200 K segélynek Rózsika leányára való átruházását kéri, mert Irma leányát betegsége miatt az iskolából kivenni volt kénytelen.

A bizottság arra való tekintettel, hogy kérelmezőnek Rózsika leánya az alapszabályzat 18. §-ában megjelölt tanintézetek egyikét látogatja s a követelményeknek a tanulási előmenetelt illetőleg is megfelel, a kérelem teljesítését határozza el.

5. Jegyző bemutatja a kereskedelemügyi miniszter urnak a földművelésügyi miniszter urhoz intézett s onnan véleményezésre a bizottságnak megküldött átiratát, melyben az alapszabályzat oly irányu módosítását kéri, mely szerint a segélyezés az összes ipari szakiskolákba — kézművesiskolákba — és nő ipariskolákba járó tanulókra is kiterjesztésük.

Az intézőbizottság ezt a kérdést már az új alapszabályzat tervezetének elkészítésekor behatóan tárgyalta s már akkor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a segélyezés csak az ugynevezett felső ipariskolák tanulóira terjesztésük ki. Ennek az álláspontnak elfoglalására pedig az indította a bizottságot, hogy az alsóbbfoku ipariskolák (szakiskolák) kézművesiskoláknál a felvételhez csak a négy elemi osztály, illetve a középiskola első két osztályának sikeres elvégzése kívántatik meg, már pedig helyesebbnek tartja a bizottság, ha az ipari pályára készülő gyermek előzetesen a középiskola első négy osztályának elvégzésével bizonyos általános műveltségre tesz szert s csak azután lép az ipari pályára. Másrészt pedig a bizottság értesülése szerint ezek az ipari szakiskolák majd mind internátussal vannak egybekötve, ahol a gyermek vagy teljesen ingyenes ellátásban részesül, vagy oly csekély tartásdíjat fizet, hogy az a szülőre nagy anyagi megterheléssel nem jár.

Abból az általános elvből kifolyólag, hogy a segélyt nyert gyermek a középiskolának legalább négy osztályát végezze el, hagyta ki a bizottság a tanintézetek sorából az időőri szakiskolákat is.

A női ipariskolák növendékeit pedig a segélyezésből azért javasolta kihagyni a bizottság, mert igen nehéz elbírálni azt, hogy a gyermek tényleg

azért látogatja-e az intézetet, hogy az ott tanultakkal később kenyerét keresse meg, vagy pedig csak azért, hogy a kézimunkában szükséges jártasságot elsajátítsa.

Különben is a női ipariskolák tanulóinak segélyezése esetén igen nehéz lenne megvonni a helyes határt az ily ipariskolák és a különböző nyilvános és magán varró-, hímző- stb. iskolák között.

Mindezek alapján a bizottság arra kéri a földmívelésügyi miniszter urat, hogy az alapszabályzat idevonatkozó rendelkezéseit továbbra is változatlanul enntartani méltóztassék annál is inkább, mert az évenként kiosztható segélyösszeg még így sem elégséges mindazok segélyezésére, kik az alapszabályzat jelen rendelkezései szerint arra jogosultsággal bírnak.

Több tárgy nem éven, az elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Térfi Béla s. k.

m. kir. főerdőmérnök, jegyző.

Horváth s. k.

miniszteri tanácsos, elnök.

1

Az „Erdészeti Lapok“ 1909. évi XIII. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a*) faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b*) más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonkint 25 koronával magasabb árért mellékelteknek.

MAGYAR FAKERESKEDŐ

Budapest, V., Nagykorona-utca 32/b.

a legelterjedtebb magyar fakereskedelmi szaklap, melyet minden bel- és külföldi fatermelő olvas. :: :: ::

LEGALKMASABB KÖZLÖNY

ERDŐ-ÉS FAELADÁSOK HIRDETÉSÉRE

Mutatványszám ingyen.

(I. XXIV. 11.)

BÓRA-féle iparvasúti alvázás kocsi és önműködő kézi-csoportfékje.

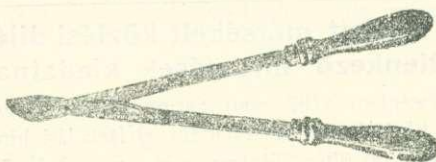

Asztallappal rövid fa, forgó zsámolyokkal szálfá szállítására egyaránt alkalmas. Kis önsulya és szilárd ellenálló rendszere folytán úgy ló, mint gőzüzemre más rendszereknél jóval előnyösebb. Régi rendszereknél a hordképesség az önsulynak háromszorosa volt, ennél hatszoros. A régi fékrendszereknél, jó fékezést feltételezve, egy fékes 4 kerékre elosztva csak 4 tonna súly surlódási tapadását tudta a fékezésnél értékesíteni, ezen új rendszerrel 32 kerékre elosztva 40 tonnát értékesítheti. Tehát tizszer

hatásosabb és gazdaságosabb fékezést biztosít. Miért is 100⁰/00 lejtőn 1 fékes 4, 50⁰/00-nél 8, 25⁰/00-nél 16 kocsit képes teljes biztonsággal lebocsátani. Üzemköltsége 80⁰/0-kal kevesebb, munkateljesítménye 30⁰/0-kal több. A kocsik az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzemében tekinthetők meg Gurahonczon.

Bővebb felvilágosítást és részletes ismertető leírást kívánatra küld **Bóra Elemér** művezető, szabadalomtulajdonos Gurahonczról. (2. XII. 6.)

HAUPTNER-féle NYESŐ-OLLÓK

kiválóan alkalmas fiatal vágások felnyesésére, csemete visszavágásra stb. 5. cm. vastagságig zuzódás nélkül simán vág. Árak csomagolással együtt **8.70 kor. darabonként**

GEITTNER és RAUSCH cégnél BUDAPEST, VI.,
Andrássy-ut 8/Erl

(3. XX. 11.)

Egy nagyobb erdőkitermelő és faértékesítő vállalat széles látkörű, tapasztalt főtisztet, illetve *üzemvezetőt* keres. Bizonyítványokkal felszerelt ajánlatok az igények megjelölése mellett a kiadóhivatalba kéretnek. (7. III. 2.)

DIETL ÁGOSTON

FŐERDÉSZ

ERDÉSZETI IRODÁJA

BUDAPEST, V., ZOLTAN-U. 7.

Elvállal mindennemű erdészeti üzemberendezést, erdőbecslést, szakvéleményadást, üzemterv és revizionális munkálatok készítését, felméréseket, erdővételt és eladást, erdőbirtokok felügyeletét és kezelését, vadászterületek, vadlelővések bérbeadását és vételét, azok szakszerű berendezését, fázósok létesítését. Erdőőrök, vadőrök részére állások díjtalanul közvetíttetnek. (4. XII. 9.)

Pályázat. Idősebb és képzett *főerdész* folyó év október hó 1-én leendő vagy esetleg előbbi belépésre alkalmazást talál *Csacza* (Trencsén megye) székhelyyel gróf *Ballestrem* erdőigazgatóságánál Csaczán.

Az illető magyar állampolgár legyen, a magyar nyelven kívül a német nyelvet szóban és írásban, a tót nyelvet pedig legalább szóban bírja.

Az eddigi életfolyást és fizetési igényeket tartalmazó, bizonyítványokkal fölszerelt, német nyelven irt pályázati kérvények folyó év július hó 15-ig a „gróf *Ballestrem-féle erdőigazgatóság-hoz Csaczán*” intézendők. (8. III. 1.)

A VADÁSZ-VIZSLÁ

Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, :: Irta: **STARK DEZSŐ főerdész.**
tanítás, használat- és gyógykezeléshez.

Harmadik, bővített kiadás 10 művészi vizslaképpel.

Ára: 2 K bérmentve.

A szerzőnél: Drávata mási (Somogy megye).

(5. — 0)

Pályázati hirdetés. 1822/1909. sz. — Az alulírott m. kir. erdőhivatalnál üresedésben lévő egy I-ső osztályu altiszti (famesteri) állomásra pályázat nyittatik.

Ezen állomással a következő javadalmazás van egybekötve: 800 korona fizetés, 200 korona személyi pótlék, 160 korona lakbér, 100 korona egyenruhaátalány, 36 *ürm*³ kemény tűzifa és 4 kat. hold földilletmény avagy az utóbbinak megváltása.

Ezen állomásra pályázók okmányilag igazolni tartoznak az építészeti körül szerzett gyakorlati jártasságukat, valamint a rajzolás és költségvetésszerkesztés tekintetébeni ügyességüket.

Ezeken kívül az állami szolgálatba ujonnan belépni kívánók ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképeségüket kincstári erdészeti orvos, vagy vármegyei tisztí orvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat és illetőségüket anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való bírását beigazolni tartoznak.

Az így felszerelt, sajátkezüleg irt kérvények a már állami szolgálatban állók által felettes hatóságuk, a nem állami szolgálatban lévők által a közigazgatási hatóság útján f. évi augusztus hó 15-ig alulírott m. kir. erdőhivatalhoz nyújtandók be.

Tótsóvár, 1909. évi június hó 14-én.

(9)

M. kir. kincstári erdőhivatal.

ROBOZ ÖDÖN ÉS TÁRSA
keményfakivitel
Budapest, V., Váci-körút 82a.

Vesznek mindennemű keményfát és pedig tölgy-, kőris-, jávor-, hárs-, szil-, gyertyán-, bükk-, éger-, cseresznye-, kőrtefát stb. gömbölyű és metszett állapotban. (6. XII. 3.)

Árverési hirdetemény. 2546/1909. sz. — Középborgó községnek Marosborgó I. h. rész „Dosu Arilor dülőben fekvő, a természetben kijelölt 27-79 kat. hold kiterjedésű erdejében 2875 m^3 -re becsült luczfenyőműfakészlete a besztercei m. kir. erdőigazgatóság irodájában 1909. évi július hó 20-án délelőtt 11 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján tartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

A faanyagok becsértéke összesen 16.754 (tizenhatezerhét-százötvennégy) koronában van megállapítva, az ajánlattétel azonban a becsértéktől nem tétetik függővé, de az erdőigazgatóság fenntartja a jogot, hogy az ajánlatok közül a tulajdonos község és illetve ennek vagyonfelügyeleti hatóságával egyetértően szabadon választhatja elfogadásra azt, amelyet saját véleménye szerint legmegfelelőbbnek talál, vagy hogy az összes ajánlatokat is visszautasíthatja.

Az ivenkint egy K-ás bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatokban, melyek a megajánlott vételárnak 10%-át kitevő összeggel, mint bánatpénzzel látandók el, számjegyekkel és szóval ki kell írni a megajánlott vételárt s határozottan kijelenteni tartozik az ajánlattevő azt is, hogy az árverési és részletes szerződési feltételeket ismeri, azokat magára nézve kötelezőnek elismeri.

A kellően fel nem szerelt, elkésve beérkező, vagy pedig a megállapított feltételektől eltérő kikötéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az árverési és részletes szerződési feltételek az alólírt m. kir. erdőigazgatóságnál és a borgói felső m. kir. erdőgondnokságnál Borgóprundon a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ahol ezen fafeladási ügyre vonatkozó minden felvilágosítás megadatik.

Beszterczén, 1909. évi június hó.

(10)

M. kir. erdőigazgatóság.

Pályázat. 2559/1909. sz. — A lugosi m. kir. erdőigazgatóság kerületében megüresedett kettő főerdőori (I. oszt. altiszti), továbbá egy, kinevezés esetén három erdőori (II. oszt. altiszti), egy II. oszt. erdőlegényi és kinevezés esetén három I. oszt., illetve négy II. oszt. erdőlegényi állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal fölszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket előljáró hatóságuk, esetleg az illetékes politikai hatóság útján, folyó évi augusztus végéig a lugosi erdőigazgatóságához nyujtsák be.

Lugos, 1909. évi június hó 17-én.

(11)

M. kir. erdőigazgatóság.

Faarverési hirdetmény. F. 24/908. sz. — Közhírré tétetik, hogy Fehéregyház község „Hébesz“ nevű legelőjén levő — 12.951 K 40 fillerre becsült — 174 db. tölgyfájának szóbeli, de a szóbeli árverés kezdetéig szabályszerű zárt írásbeli árverés útján leendő eladására a versenytárgyalás 1909. év szeptember hó 11-ik napján d. e. 10 óraker fog ezen község irodájában megtartatni.

Kikiáltási ár 12.951 K 40 fillér.

Versenyezni óhajtok kötelesek a versenytárgyalás előtt bánatpénzül a kikiáltási árnak 10°/o-át készpénzben, vagy óvadékképes papirokban az árverési bizottság kezéhez letenni, ugyszintén az írásbeli ajánlatok megfelelő bánatpénzzel látandók el.

A részletes árverési és szerződési feltételek a hivatalos órákban a fehéregyházi körjegyzői irodában (u. p. Dipse, Besztercze-Naszód m.) megtekinthetők.

Fehéregyház, 1909. év június hó 5-én.

A község előljárósága:

Kimpián Sándor
körjegyző.

(12. II. 1.)

Schneider Mihály
főbíró.

Bükkfaeladás tövön. 8384/I/B/1. sz. — A szászsebesi m. kir. erdőhivatal dévai m. kir. erdőgondnokságához tartozó „E“ gazdasági osztály II. vágássorozata 6 tagjának „Bucsesd“ nevű 4. és 6. erdőrészletében 42:58 kat. holdon 3 év alatti termelésre kerülő mintegy 15.500 m³ bükkfaanyag Szászsebesen az erdőhivatal

hivatalos helyiségeiben 1909. évi július hó 30-án délelőtt 10 óraker meg tartandó zárt írásbeli versenytárgyalás utján eladásra kerül.

Kikiáltási ár 15.100 K.

Bánatpénz 1510 K.

Távirati és utóajánlatok el nem fogadtnak.

Az árverési és szerződési feltételek a szászsebesi erdőhivatalnál, vagy a földmivelésügyi minisztérium I/B. erdészeti főosztályában megszerezhetők.

Budapest, 1909. évi június hóban.

(13)

Földmivelésügyi miniszter.

Faeladás. 249/909. sz. — Nagykapus község f. é. július hó 14-én délelőtt 10 óraker elad a község irodájában 272 db. dongafának való cserfát, szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek. A becsár 16.630 K. Írásbeli, kellően felszerelt ajánlatok a szóbeli árverés előtt elfogadtnak. A bánatpénz a kikiáltási árnak 10⁰/₀-a. A fa a becsáron alul nem adatik el. Utóajánlatok az árveréstől 10 nap alatt elfogadtnak. A feltételek itten betekinthetők.

Nagykapus, 1909. évi június hó 23-án.

(14)

A községi előljáráóság.

MAGYAR FAIPAR és FAKERESKEDELEM

A hazai faipar, fatermelés és fakereskedelem szaklapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-U. 61.

Fakereskedőknek szánt faárverési hirdetmények és erdő-
eladások közzétételére legalkalmasabb organum. (16-1)

Termelt fenyőműfaeladás. 72181/I/B/1/1909. sz. — A lipítóujvári főerdőhivatal kerületébe tartozó oszadai m. kir. erdőgondnokságban az 1908. év folyamán termelt s az erdei rakodókra hozva máglyázott mintegy 9500 m³ fenyőműfa Liptóujvart 1909. évi július hó 15-én délelőtt 10 óraker a főerdőhivatal helyiségé-

ben nyilvánosan megtartandó versenytárgyaláson zárt írásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

Ajánlatok tehetők az oszadai vizifürész bérletével kapcsolatban, vagy anélkül.

Bánatpénz 8000 korona.

A versenytárgyalási általános és részletes feltételek, valamint az ajánlati űrlapok és borítékok a lipitújvári főerdőhivatalnál, az oszadai erdőgondságnál és a földmivvelésügyi miniszterium I/B. erdészeti főosztályában június 20-tól kezdődőleg átvehetők.

Budapest, 1909. évi június hóban.

(15)

A m. kir. földmivvelésügyi miniszterium.

Az „Erdészeti Lapok“ 1909. évi XIII. füzetének

tartalma:

	Oldal
<i>Nagy Károly</i> : A közutakra és vámokra vonatkozó törvényjavaslat tervezetéről	657
<i>Nagy Károly</i> : A földadókataszternek a művelési ágváltozásokkal kapcsolatos kiigazításáról	668
Erdőgazdasági mozgalmak Francia- és Angolországban I.	671
EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK: I. Felhívás a magyar erdőbirtokosokhoz és erdőtisztekhez. II. Pályázat erdészeti ösztöndíjakra	681
IRODALOM. Lapszemle: Fényigényes és árnytűrő fanemek. Fényélvezet és talajnedvesség. (Bíró Z.)	683
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK: Felhívás az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alaptól az 1909/1910. tanévben kiosztható segélyek ügyében	693
KÜLÖNFÉLÉK. A Baranya-, Somogy-, Tolnamegyei Erdészeti és Vadászati Egyesület. — Az ág- és tuskófa ára. — Tölgyfaárak a Spesszarban. — Halálozások	695
VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK az erdészeti szolgálat köréből	700
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. Jegyzőkönyv az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző-bizottságának üléséről	701
HIRDETÉSEK	I—VII

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K, nem tagoknak 4 K; 4 K 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész. 1. és 2. kötet: Középités tan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Út-, vasut- és hidépités tan. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 16 K.

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3 kötet. 1906. Ára tagoknak 20 K, nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884. (I—IV.) és az 1885—89. (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892—5. és 1899. (XIX.) évfolyam.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K 40 fill.

Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K, nem tagoknak 5 K.

Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.

Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., másoknak 1 K.

Az 1906. és 1907. évi egyesített füzet ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 50 f.

Az 1908. évi XXVIII. évf. ára tagoknak 1 K, másoknak 2 K.

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)

A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill. nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető

A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K, kötve 13 K.

HAZÁNK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.

A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K, másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

SZÁMTAN. Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f küldendő.

ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL. Irta: Bund Károly. Ára 4 K.

ERDÉSZETI GÉPTAN. Irta: Kövesi Antal. Ára tagoknak 4 K, másoknak 5 K.

Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül, egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

AZ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 2 K.

NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tüvelvűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.

Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmezbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K, ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K, ill. 450 K.

ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K, ill. 3 K.

A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Soltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K, ill. 6 K.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmezbánya). Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K (erdőgyakornokoknak 3 K, akadémiai hallgatóknak 2 K). Kapható a szerzőnél (Selmezbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor (Nagykároly). Ára tagoknak 4 K 80 fill., másoknak 6 K.

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMILEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi miniszterium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KORHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

AZ ERDŐHASZNÁLATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbányán.)

ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVEDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K 40 f.

ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.

ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8-K és ERDEI ROVATOS NAPLÓ. Ára 1 K 20 fill.

Megrendelhetők a földmivelésügyi miniszteriumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse. (Jolsva, Gömör m.) Ára 2 K.

AZ ÁRVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő. Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2. szám.

KEDVEZMÉNY. Dr. Farkas Márton vizgyógyintézetének (Budapest, V., Báthory-u. 3. sz.) hévizli iszapkezelési osztályában az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 35% árkedvezményben részesülnek. — A dr. Herezel-féle fasor-szanatorium (Budapest, VII., Városligeti-fasor 9. sz.) vizgyógyintézetében az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 25% kedvezményben részesülnek. Kedvezményes jegyre szóló utalvány az egyesület titkári hivatala utján kapható.